A nagyszalontai református egyházmegye
levéltárának

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1916. ÉVI ÁPRILIS HÓ 27. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(I.)

ÖSSZEÁLLITOTTA :

FOGARASSY BÁLINT,
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA

1916.
NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA
NAGYSZALONTÁN.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1916. ÉVI ÁPRILIS HÓ 27. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(I.)

ÖSSZEÁLLITOTTA :

FOGARASSY BÁLINT,

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

1916.

NYOMTATTA SZÉKELY J. JENŐ KÖNYVNYOMDÁJA

NAGYSZALONTÁN.

A Nagyszalontai Református Egyházmegye
1916. évi április hó 27. napján Nagyszalontán tartott

KŐZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és Tisza Kálmán gróf világi tanácsbiró (helyettes elnök) elnöklése mellett:

I. *Tanácsbirák:*

Lelkészi részről:	Világi részről:
Balog Ambrus ny. esperes	Tisza Kálmán gróf
Nagy Imre	Hadházy Kálmán
Bagdi János	Szarka Sándor dr.
Szabó István	
Kassay Béla	

II. *Ügyészek:*

Szarka Sándor dr., Hadházy Kálmán.

III. *Jegyzők:*

Fogarassy Bálint és Perecz István lelkészi, Tatár Balázs és Szabó Lajos világi részről.

IV. *Számvevőszékről:*

Rácz Gyula elnök, Perecz István előadó, Bagdi János, Bugyi János, Kassay Béla, Kegyes István, Bottyán Pál, Debreczeni István, H. Fekete Péter.

V. *Tanügyi bizottságból:*

Böszörményi Lajos esperes elnök, Bottyán Pál előadó, Balog Ambrus, Nagy Imre, Bagdi János, Szabó István, Fogarassy Bálint, Kolumbán Áron, Bessenyei Imre, Perecz István, Szondy Géza, Kiss István, Szabó Lajos, Schrötter Dániel, Szücs Balázs.

VI. *Lelkészek.*

Bagdi János anti, Balog Ambrus sarkadi, Bessenyei Imre mezősassi, Bódogh János mezőbajji, Boros Gábor árpádi, Bottyán Pál belényesi, Böszörményi Lajos nagyszalontai, Bugyi János erdőgyaraki, Deb-

reczeni István nagyszalontai, Fogarassy Bálint ágyai, Gyenge János nagyzeréndi, Igyártó Sándor bélzeréndi, Kalas Ferenc belényessonkolyi, Kassay Béla tenkei, Kolumbán Áron kötegyáni, Lengyel Imre radnalippai, Nagy Imre biharugrai, Ónody Sándor mezőgyáni, Perecz István körösnagyharsányi, Péntek Ferenc berekböszörményi, Szabó István geszti, Szondy Géza kisperegi, Unghváry Gyula tamáshidai lelkészek.

VII. *Tanitóképviselők*:

Posta Lajos, Schrötter Dániel, Szücs Balázs.

VIII. *Egyházak világi képviselői*:

Nagyszalontáról: Szathmáry László és Veress Károly presbiterek, Sarkadról: Tóth Péter gondnok, Kötegyánból: Gellért Lajos gondnok, Mezőgyánból: D. Szabó Sándor presbiter.

1. Böszörményi Lajos esperes a világkormányzó hatalmas Isten előtt megalázkodásra serkentő s azután a szeretettel gondoskodó mennyei édes Atyához vezető imádsága után a még mindig duló világháboru okozta sulyos helyzetünkben kitartásra buzdit, lankadást nem ismerő kötelességteljesitésre szólit. Találóan rajzolja a megnyitó beszéd:

Felfordult a világ rendje most . . . a világháboru még mindig pusztit . . . romboló ereje talán még rettentőbb, mint a mult évben . . . nagy átalakulások előtt állunk . . . nekünk nincs okunk a félelemre . . . a mindenható Isten, mint eddig, ugy ezután is velünk lesz, csak bizzunk ő benne s maradjunk lelki és életközösségben ő vele. Örökkévaló céljainak szolgálatába állitja a bünben született háborut is, tisztitó szélviharrá teszi, mely végigságuld a világon s bünös elaléltságukból felrázza az embereket és megmutatja nekik az istenfélő erkölcsös élet utait. A Krisztus eljövetelekor is igy volt. Sebesen zugó szélnek zendülése lőn . . . a zugásra egybegyüle a sokaság és megzavarodék . . . majd álmélkodva kérdezi: vajjon mi lészen ebből? Mire Péter apostol előáll és szól: . . . lészen, hogy mindaz, aki az Ur nevét segitségül hivja megtartatik (Csel. 2.) Bizzunk Istenben, éljünk a Krisztussal, megtart minket is Szentlelkének ereje . . .

Ezután jelenti esperes, hogy Tisza István grófot, egyházmegyénk tisztelt és szeretett gondnokát az ország gondjai ezuttal is távol tartják közgyülésünktől. Ugyanazért az E. T. I. t.-c. 54. §-a értelmében felkéri Tisza Kálmán grófot, mint legidősebb tanácsbirót a gondnok helyettesitésére és a társelnöki szék elfoglalására. Ennek megtörténte után Tisza Kálmán gróf világi elnök üdvözli a megjelent tagokat s

a nagyszalontai református egyházmegye 1916. évi április hó 27. napjára összehivott közgyülését megnyitja.

2. Az egyházak világi képviselői megbizó leveleiket beterjesztik. Egyházmegyénk közgyülése az egyházak világi képviselőit a VIII. alatt közölt névsor szerint igazolja.

3. Esperes jelenti, hogy Csécsi Imre és Fábián Lajos dr. tanácsbirák, továbbá Szabó József borossebesi, Szathmáry István magyarremetei, Bodnár Lajos cserményi, Takács Imre pankotai lelkészek hivatalos elfoglaltatás vagy más gátló ok miatt közgyülésünkön meg nem jelenhettek. Sajnos tudomásul szolgál.

4. Esperes bemutatja ezen közgyülés tárgysorozatát.

Közgyülésünk a nyomtatásban közkézen forgó tárgysorozatot felolvasottnak tekinti s a tanácskozás sorrendjéül elfogadja azzal, hogy abba beiktatja még a következő ügyeket:

a 4. szám után: Balogh Elek dr. egyházmegyei világi tanácsbiró elhalálozása,

Fábián Lajos dr. egyházmegyei világi tanácsbiró lemondása.

a 8. szám után: Missiói bizottság jelentése.

a 27. szám után: Lelkészegyesület jelentése.

5. Esperes megnyitó beszéde kapcsán közgyülésünk sajnálattal veszi tudomásul, hogy bölcs vezérét, tapasztalatokban gazdag tanácsadóját, minden szükségben segitésre kész gondnokát, Tisza István grófot ezuttal is nélkülözni kell. Meghajlik azonban a kényszeritő körülmények parancsa előtt, őszinte ragaszkodásáról biztositja, szive teljes melegével üdvözli hazánk, nemzetünk biztonsága felett őrködő gondnokát s azon forró óhajtását fejezi ki, hogy szünjék meg immár az ok, mely minden idejét leköti, jöjjön el a csendesség és jó békesség ideje, amikor ismét megjelenhet közöttünk s végezheti ujra itt megszokott dolgát.

Mivel pedig közgyülésünk tagjai már most tudtul kivánják adni őszinte nagyrabecsülésüknek és szeretetteljes ragaszkodásuknak kifejezését . . . valánk mindnyájan egy akarattal . . . s ennek hatása alatt üdvözlő sürgöny küldését határozza el közgyülésünk.

6. Esperes bánatos szivvel jelenti, hogy dr. Balogh Elek, egyházmegyénk legidősebb világi tanácsbirája nincs többé az élők sorában,

olyó évi január hóban elhalálozott. Temetése helybeli és vidéki nagy közönség részvéte mellett nagy halottunkat megillető tiszteletadással ment végbe.

Egyházmegyénk közgyülése szomoru érzelmekkel vesz tudomást dr. Balogh Elek legidősebb tanácsbirája elhalálozásáról s mélyen fájlalja, hogy birói karunk nestorát, a' igazi világi papot nem láthatja többé tagjai sorában. Megszokott s tisztelt alakja volt ő közgyüléseinknek, sohasem hiányzott azokról s ha az utóbbi években sulyos betegsége egyéb hivatásának teljesitésében gátolta is, de ha egyháza hivta, megtudte magát annyira erősiteni, hogy mindenkor megjelenhetett közgyűlésünkön; még az őszszel is, bár már halódott testében, de még mindig erős volt lelkében, itt volt közöttünk, mint társelnök vezette tanácskozásainkat. Büszke is volt egyházi tisztségeire. Nagy buzgósággal és páratlan odaadással egy emberöltőnyi ideig szolgálta anyaszentegyházunkat. Egyházmegyei közgyüléseinken, mint a nagyszalontai egyház képviselője tünt fel, hamarosan meg is választották tanácsbirónak ezelőtt 30 esztendővel. Csak a halál tudta kiragadni körünkből. Az ároni nemzetségből való férfiu nagyon szerette egyházát, a lelkészi kart s mindazokat, kik mellé állottak anyaszentegyházunk javának, előmenetelének munkálására. Egyháziasságát, vallásos érzületét nem rejtette véka alá, külsőleg is kimutatta mindenütt, ahol csak alkalma nyilt reá. A magyar kálvinista uri ember typikus képviselője volt Balogh Elek doktor. Egyike ama kivesző alakoknak, kik nemcsak élnek a református egyházban és egyházzal, hanem fenn is tartják azt, karolják, mint jó gyermekek édes anyjukat. Most már elköltözött ő is. Amaz örök biró méltassa jutalomra érdemesnek a siron tul, ki itt e földi életben hüségesen sáfárkodott. Emlékét hálás kegyelettel őrizzük s jegyzőkönyvünkben megörökitjük. Családjának gyászában osztozunk s részvétünket jegyzőkönyvi kivonaton fejezi ki közgyülésünk.

Emlékezetét őrizze hiven az utódok hálás kegyelete!

7. Fábián Lajos dr. egyházmegyénk tanácsbirája a következő levelet intézi közgyűlésünkhöz:

Nagytiszteletü Egyházmegyei közgyülés!

A mult év nyarán oly sulyos természetü betegség lepett meg, hogy amiatt két izben is nehéz orvosi mütétnek kellett magamat alávetnem. Egészségi állapotom némileg javult ugyan, de még mindig állandó és

körülményes ápolást és gondozást igényel s emiatt nemcsak az utazás okoz nagy nehézséget, de dolgozni is képtelen vagyok. Miután pedig teljes munkaképességemet — a legkedvezőbb esetben is csak hosszu idő mulva nyerhetem vissza, kénytelen vagyok egyházmegyei tanácsbirói tisztemről is lemondani. Ennélfogva kérem a Nt. e. m. közgyülést, hogy azt tudomásul venni s engem egyházmegyei tanácsbirói tisztem alól felmenteni kegyeskedjék.

Nehéz közhivatalnoki pályám egész ideje alatt mindig boldoggá tett az a remény, hogy ha egyszer nyugalomba vonulok, módomban fog állani, hogy minden időmet és teljes erőmet szeretett egyházamnak szenteljem. Fájdalom, a jó Isten másképen rendelkezett velem s most, midőn 42 évi szolgálat után törvényszéki elnöki állásomból végleges nyugdijba távozom, csak az esik nehezemre, hogy ez a reményem megsemmisült.

A nagytiszteletü egyházmegye elnökségének és egész közönségének a belém helyezett bizalomért s az irántam érdemen felül tanusitott nagybecsü jóindulatáért hálás köszönetemet nyilvánitva, vagyok a nagytiszteletü Egyházmegyének alázatos szolgája: *Dr. Fábián Lajos*, a nagyszalontai ref. egyházmegye tanácsbirája.

Mély megilletődéssel értesül egyházmegyénk közgyülése dr. Fábián Lajos tanácsbiró sulyos természetü betegségéről s a legnagyobb sajnálattal vesz tudomást azon elhatározásáról, hogy emiatt tanácsbirói tisztétől is megválni készül. Midőn közgyülésünk egyfelől hangsulyozza, hogy Dr. Fábián Lajos tanácsbiró távozása s körünkben munkálkodásának megszakadása nagy veszteség egyházmegyénkre nézve, másfelől kénytelen elismerni, hogy a lemondást olyan fontos, életbevágó körülmény idézte elő, amelynek figyelmen kivül hagyása első sorban kedvelt és tisztelt tanácsbiránk jó szivének okozna fájdalmat. Ugyanazért nehéz szivvel bár, meghajlik a fentforgó sulyos ok parancsszava előtt, a lemondást elfogadja, dr. Fábián Lajost egyházmegyénknél viselt tanácsbirói tiszte alól felmenti s értékes müködéséért hálás köszönettel adózik. Azon reménynyel biztatja magát, hogy a most távozó búcsuja után a viszontlátás öröme fog következni. Kéri is az egek Urát, hogy egyházunk hü és érdemes fiának adja vissza állandó jó egészségét s életének alkonyán legyen osztályrésze az a derült boldogság, mely jutalma e földi életben a talentumokkal hiven sáfárkodó keresztyén embernek.

8. Esperes általános jelentése a következő:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

A mult év őszén tartott egyházmegyei gyülésünkről azon reménynyel oszlottunk szét, hogy mire ismét összejövünk, akkor már be lesz fejezve a rettenetes világháboru, mely lefoglalja minden gondolatunkat, átalakitja érzelmeinket, hatással van minden cselekvéseinkre, intézményeinkre. Sajnos, hogy ezen reményünk nem teljesült; a háboru talán még nagyobb erővel dühöng s érezteti romboló hatását egyházunk életében is.

Hiveink nagy része hadbavonult s az itthonmaradtak nem voltak képesek elvégezni a munkát, sok föld maradt vetetlenül, sok egyházi adó befizetetlenül. Több helyen felmondták az egyház földjének haszonbérletét s az igy elmaradt jövedelem jelentékenyen csökkentette az egyházak bevételeit. Figyelmeztettem a presbiteriumokat, hogy a hátralékos tartozások beszedését minden lehető módon szorgalmazzák s az egyház tulajdonát képező földeket az eddiginél olcsóbban is haszonbérbe kiadni igyekezzenek.

De nemcsak hiveinknek, hanem tanitóinknak nagy része is elment a haza védelmére s ez a körülmény rendkivül zavarólag hatott iskoláinkban a tanitás menetelére. — Dicsérettel emlitem fel egyházmegyénk tanitóinak azon eléggé nem méltányolható eljárását, hogy teljes készséggel, dijtalanul vállalkoztak hadbavonult kartársaiknak helyettesitésére. Az ő jóindulatoknak, szorgalmuknak köszönhetjük azt, hogy iskoláinkban a tanitás eredménye most is megfelel a jelen viszonyok közt követelhető jogos kivánalmaknak. Sőt ahol a szükség ugy kivánta, a lelkészek is elvállalták az iskolák vezetését, — igy például Borossebesen Szabó József egész éven át; Szemlakon Balogh Gyula, Várasfenesen Polgár Gyula, Pankotán Takács Imre az év nagyobb részében. Drágasági pótlékul és a helyettesités tiszteletdijául az itthonmaradt 10 tanitónak a nagyszalontai egyház 3400 koronát adott, a komádi egyház pedig 1200 koronát. — 400 korona drágasági pótlékot adott lelkészének a belényesi egyház.

Folyó évi január 21-én tábori lelkészi szolgálatra behivták Hodor István körözstárkányi lelkészt, — helyettesitésével Bottyán Pál belényesi lelkészt biztam meg, mivel azonban ő március végén ezen megbizásáról lemondott: helyettes lelkész kirendelésére főtiszteletü Püspök urat kértem, aki ezt a Hodor István javadalmának terhére meg is igérte.

Örömmel jelentem, hogy a magyar királyi államkormány felekezeti iskoláink tanitóinak 400—400 korona drágasági pótlékot utalványozott. Ezen segély kiosztása folyamatban van, tanitóink közül már többen meg is kapták.

Végül inditványozom, hogy egyházmegyei közgyülésünk hivja fel a lelkész gyámintézeti választmányt arra, hogy az özvegyek és árvák osztalékát a *folyó évre* 20 százalékkal emelje fel. — Indokolttá teszi ezt nemcsak a jelenleg uralkodó általános drágaság, hanem azon örvendetes körülmény is, hogy gyámintézetünknek a mult évi 7000 korona szaporulattal 1915. december 31 én kerek számban 220,000 korona tőke vagyona volt. A folyó évre is legalább ennyi emelkedést várhatunk. Ha már most a remélhető 7000 koronából levonjuk az özvegyeknek és árváknak adandó 20 százelékot — ami körülbelül 1600 korona — még akkor is 5400 korona lesz az 1916. év végén a vagyonszaporulat.

Kiváló tiszteletem nyilvánitása mellett vagyok

Nagyszalontán, 1916. április 12.

Böszörményi Lajos
esperes.

Egyházmegyénk közgyülése esperes általános jelentését fudomásul veszi, intézkedését jóváhagyja s inditványát készséggel és megnyugvással teszi magáévá.

1. A maga részéről is figyelmezteti az egyházak presbiteriumait, hogy a hátralékos egyházi tartozások beszedését minden lehető módon szorgalmazzák s az egyházi földeket még olcsó haszonbér mellett is értékesiteni törekedjenek.

2. Dicsérettel adózik egyházmegyénk tanitóinak azon eléggé nem méltányolható hüséges szolgálatukért, hogy hadbavonult s a harctéren küzdö kartársaikat az iskolában dijtalanul helyettesitették, ugyszintén azon lelkészeknek is, kik a tanitó nélkül maradt iskolákban a tanitást szivesen teljesitették.

3. Követendő például elismeréssel emeli ki a nagyszalontai egyház azon áldozatkészségét; hogy tanitóinak drágasági pótlékára és a távollevőket helyettesitők tiszteletdijára 3400 koronát, a komádii egyházét, hogy ugyanezen célra 1200 koronát, a belényesi egyházét, hogy lelkésze drágasági pótlékára 400 koronát szavazott meg az egyház pénztárából.

4. Jól esik az az értesités is, hogy a m. kir. államkormány felekezeti iskoláink államsegélyes tanitóinak 400—400 korona háborus segélyt utalványozott, sajnálattal veszi tudomásul azonban azt, hogy nem államsegélyes tanitóink ilyen támogatásban nem részesültek s igy ezek családjainak nyomorusága pillanatnyi enyhülést sem nyert.

5. Végül közgyülésünk szives készséggel és meleg pártolással teszi át esperes inditványát a lelkészi gyámintézet választmányához s

elhivja az', hogy az illetékes özvegyek és árvák évi gyámdiját a folyó évi 20 (husz) %-kal emelje fel s ezáltal könnyitsen gyámoltjainak sulyos helyzetén.

9. Esperes az elnöki uton elintézett ügyekről a következő jelentést terjeszti be:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk mult évi közgyülése óta következő fontosabb intézkedéseket tettem, melyeknek részint tudomásul vételét, részint helybenhagyását kérem.

1. Főtiszteletü Püspök ur 4517. sz. engedélye és a *komádii* presbitérium választása alapján, a Kiss Ernő Lajos halála folytán megüresedett tanitói állásban Makláry Sándor 4-ed éves tanitóképezdei növendéket ideiglenes minőségben megerősitettem. (688—1915. esperesi naplószám alatt).

2. Főtisztelendő Püspök ur 4579. sz. engedélye s a *szemlaki* presbitérium választása alapján Varga Sándor 4 ed éves tanitóképezdei növendéket ideiglenes minőségben megerősitettem. (697.—1914. sz. a.)

3. Főtiszteletü Püspök ur 4773. sz. a. tudatja, hogy Molnár Elemért az *árpádi* egyházba segédlelkészül kirendelte. Beterjesztett okmányai alapján Molnár Elemért felhatalmaztam, hogy október 5-től kezdve Boross Gábor mellett a lelkészi teendőket végezze. (710—1915. sz. a.)

4. Egyházmegyénk közgyülésének utólagos jóváhagyása reményében s a *debreceni* református főgimnázium igazgatóságának 574—1915 számu megkeresése alapján egyházmegyénk alapitványának 100 korona kamatjában részesülésre Csák Zoltán V ik és L. Sárközi Sándor II-ik osztályu tanulót vettem fel ugy, hogy az alapitvány kamatját egyenlő mértékben élvezzék. Mindketten egyházmegyénkből valók. (734—1915 szám alatt.)

5. *A kisperegi* presbitérium választása alapján Lengyel Irént a 4-ik tanitói állásban megerősitettem s fizetéskiegészitésének a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztertől kieszközlésére Püspöki hivatalt felkértem. (761—1915 sz. a)

6. Az *erdőgyaraki* presbiterium választása alapján Borbély Lajos nyugalmazott tanitót a folyó iskolai évre segédtanitói minőségben megerősitettem. (818—1915. sz. a.)

7. Nagy Zoltán *aradi* hitoktatót a segédlelkészi teendők végzésére felhatalmaztam. (857—1915. sz. a.)

8. Főtiszteletü Püspök ur 5698. sz. a. tudatja, hogy Juhász Andrást a *sarkadi* egyházba segédlelkészül kirendelte. Beterjesztett okmányai

alapjan Juhász Andrást felhatalmaztam, hogy november 20-tól Balogh Ambrus mellett a lelkészi teendőket végezze. (866—1915. sz. a.)

9. A *sarkadkerezzturi* presbitérium 1916. január 5 én jelentette, hogy Nagy Endre lelkész betegsége miatt az egyházban sok különféle bajok vannak, — karácsonykor urvacsoraosz ás sem volt. Elek Sándor okányi lelkészt felkértem az ügyek rendezésére s felhatalmaztam, hogy presbiteri gyülést tartson, a gondnok és presbiterek megválasztásáról intézkedjék. Elek Sándor ezen megbizást elfogadta s azóta a sarkadkereszturi egyház ügyeit vezeti. (7—1916. sz.)

10. Tudomásul vettem, hogy a *pankotai* ideiglenes tanitó hadbavonult s helyette Takács Imre lelkész tanit. (40—1916. sz.)

11. A *kisnyégerfalvai* presbitérium választása alapján Schroff Etelka okl. tanitónőt helyettes tanitói minőségben megerősitettem azon kijelentéssel, hogy neki a folyó iskolai évre 800 K fizetése lesz. (50—1916. szám alatt.)

12 Hodor István *köröstarkányi* lelkészt tábori lelkésznek hivták be. Helyettesitésével Bottyán Pál belényesi lelkészt biztam meg s felhivtam, hogy a helyettesités diját Hodor Istvánnal egyetértőleg minél előbb állapitsák meg. (60—1916. sz.)

13. A *körösszegapátii* presbitérium azt kérte, hogy a konventtől lelkészlak épitésére nyert 12.000 korona tőkesegélyből 5000 koronát vehessen fel kölcsön az egyház adósságainak rendezésére s a folyó évi költségelőirányzat hiányának fedezésére. Ezen kérelmet nem teljesitettem s tudattam a presbiteriummal, hogy a nyert tőkesegélyt céljára kell forditani s ilyen nagy összegü kölcsön felvételére csak az egyházmegyei közgyülés adhatna engedélyt. (74—1916 sz.)

14. Az *aradmegyei* kir. tanfelügyelőség felkér, hogy adjak engedélyt arra, hogy a református felekezeti iskolába járó VI-ik osztályu fiunövendékek vizsgáját szükség esetén más jellegü iskolákban tarthassa meg, mivel a Vallás- és Közokt. Miniszter elrendelte, hogy csak olyan helyeken lehet a vizsgát megtartani, ahol legalább 5 fiu növendék van. Az engedélyt megadtam. (153—1916. sz)

15 *Geszti* lelkész tudatta, hogy hadbavonult K. Nagy Lajos *pusztaradványi* tanitó helyetteséül Némedy Ilona okl. tanitónőt alkalmazta 1916. január 3 tól kezdve. Némedy Ilonának helyettesi minőségben a felhatalmazást megadtam (162—1916. sz)

16. Kiss István *nagyszalontai* tanitó nyugalomba vonulása folytán a nagyszalontai körben számos éveken át végzett iskolalátogatási tisztéről lemondott. Lemondását tudomásul vettem s kérem a Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülést, hogy helyette a nagyszalontai körbe más iskolalátogatót választani méltóztassék. (220—1916. sz)

17. A *köröstárkányi* presbitérium választása alapján felhatalmaztam Dabizs Ferenc sarkadkereszturi tanitót, hogy ezen állást elfogadja, azonban Dabizs Ferenc nem nyilatkozott arra nézve, hogy a választást elfogadja-e? (250—1916. sz.)

18. Bottyán Pál *belényesi* lelkész tudatja, hogy mivel Hodor Istvánnal a helyettesitésre nézve nem tudtak megegyezni, a *köröstárkányi* helyettes-lelkészi teendőket legalább addig végezze, mig Püspök ur — — kihez az iratokat felterjesztettem, ez ügyben intézkedik. (272—1916. szám alatt.)

19. Főtiszteletü Püspök ur közli, hogy a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter 16194—1916. számu rendeletét, melyszerint a *magyarcsékei* lelkész jövedelmének kiegészitésére 1326 kor. 29 fillért utalványoz, azon időtől kezdve, mikor a lelkészi állás be lesz töltve. Kalas Ferenc felügyelő lelkészt erről értesttettem, hogy a lelkészválasztásra szükséges intézkedéseket minél előbb tegye meg.

Kérem a Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülést, hogy Magyarcsékét anyaegyháznak jelentse ki s utasitsa Kalas Ferencet mindazon intézkedések megtételére, melyek a lelkészválasztásra szükségesek. (276—1916. szám.)

20. Főtiszteletü Püspök ur 1798—1916. szám alatt tudatja, hogy Köröstárkányba segédlelkészt fog kirendelni a Hodor István lelkész javadalmának terhére. A presbitériumot felhivtam, hogy a segédlelkész dijazását állapitsa meg.

Kiváló tiszteletem nyilvánitása mellett vagyok

Nagyszalontán, 1916. április 12.

Böszörményi Lajos
esperes.

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését a fontosabb elnöki intézkedésekről általában helyeslőleg veszi tudomásul.

Helyben hagyja

a) a segédlelkészek részére adott felhatalmazásokat (3., 7., 8. sz. a.)

b) a tanitói választások megerősitését (1., 2., 5., 6., 11., 15., 17. sz. a.);

c) a beteg vagy hadbavonult lelkészek helyettesitésére vonatkozólag tett intézkedését (9., 12., 18., 20. sz. a.);

d) egyházmegyénknek a debreceni ref. főgimnáziumnál tett 100 koronás alapitványára eszközölt felvételt (4. sz. a.);

e) azon rendelkezését, hogy a körösszegapátii egyház a közalaptól nyert 12000 korona tőkesegélyét csakis céljára, t. i. lelkészlak épitésére fordithatja, az kölcsöntőkéül nem nem szolgálhat s mig az épitkezésre a kedvező idő megjön, e tőkét kellő biztositékot nyujtó pénzintézetnél helyezze el;

f) Kiss István nagyszalontai tanitó és egyházmegyei iskolalátogató távozását s ezzel hasznos tevékenységének megszünését sajnálattal veszi tudomásul közgyülésünk. Iskolai ügyünk kiváló munkása egészségét adja vissza a nyugalom, a pihenés s hosszu, boldog élet legyen hü sáfárkodásának jutalma e földön (16. sz. a.);

g) örömmel és megnyugvással ve zi tudomásul közgyülésünk azon jelentést, hogy a magyarcsékei egyház lelkészi állásának kongruáját most már megállapitotta a vallás- és közoktatàsügyi miniszter.

Mivel ezen egyház anyásitásának ügyét ugy egyházmegyénk (40—1914. jkvi szám a.) mint egyházkerületünk (109 - 19 4. jkvi sz. a) közgyülése már elintézte, felhatalmazza esperest, hogy a lelkészi állás betöltésének eszközlésére a netalán felmerülő akadályok elháritása után a szükséges intézkedéseket tegye meg.

10. szám. Esperes beterjeszti jelentését az 1913. évi XVI. t.-c. alapján kiutalt tanitói fizetéskiegészitő államsegélyekről.

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését jóváhagyó tudomásul veszi, a jelentést irattárba helyezni rendeli el.

11. Bottyán Pál előadó a tanügyi bizottság jelentését olvassa, amint következik:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Az 1915—16-ik iskolai év első feléről a tanügyi bizottság jelentését a következőkben terjeszti elő:

Az egyházmegye iskoláit Kolunbán Áron, Csécsi Imre, Bessenyei Imre, Fogarassy Bálint, Szondy Géza, Kassay Béla, Szathmári István, Bottyán Pál, Szücs Balázs és Schrötter Dániel látogatták meg. Okányt, mivel ott járvány miatt a tanitás csak január 6-án kezdődött, Sarkadkereszturt és Zsadányt pedig a járhatatlan ut miatt nem lehetett megvizsgálni.

Egyházmegyénk 45 anyaszentegyháza közül tisztán felekezeti

iskolát tart fenn 32, u. m. Agya, Árpád, Belényesujlak, Bélzerénd, Berekböszörmény, Biharugra, Borossebes, Erdőgyarak, Erdőhegy, Feketegyarmat, Geszt, Gyorok, Kispereg, Komádi, Körösnagyharsány, Körösszegapáti, Köröstárkány, Kötegyán, Magyarhomorog, Mezőbaj, Mezőgyán, Mezősas, Nagyszalonta, Pankota, Sarkad, Sarkadkeresztur, Szemlak, Tamáshida, Tenke, Vadász, Várasfenes, Zsadány.

Állami iskolába járnak növendékeink 9 egyházban, u. m. Belényes, B.-Sonkolyos, Csermő, Feketetót, Gyanta, Magyarremete, Körösszakál, Nagyzerénd, Szentleányfalva és Radnalippán.

Községi iskola van Okányban; Aradon részben községi, részben állami s Anton részben községi, részben felekezeti.

Felekezeti iskola van a következő leányegyházakban u. m. Németpereg, Szintye, Kisnyégerfalva. Állami: Kisházán, Tenkeszéplak, Jánosfalva, Magyarcséke és Magyarpécskán. Továbbá az uradalom által fentartott Tiszaradványon és Gyantapusztán. Dihardobrosdon a bihari erdőipar részv.-társ. iskolájában tanulnak növendékeink.

Ezenkivül Csegődön, Csálatelepen, Mikalakán, Seprősön, Szapáriligeten, Tőzmiskén, Kisjenőn, Székudvaron, Eleken, Siklón, Megyesegyházán, Alsósimándon, Felsőnagypélen s Világoson is részesülnek növendékeink vallásos oktatasban.

Mint állami iskolai hitoktatók müködnek a következő lelkész jellegü egyének: Aradon Nagy Zoltán s. lelkész, B.-Sonkolyoson s Bihardobrosdon Kalas Ferenc, Belényesen Bottyán Pál, Feketetóton Kézy Ignác, Csermőn Bodnár Lajos, Gyantán Vajda Mihály, Körösszakálon Németi János, Magyarremetén Szatmári István, Világoson Takács Imre, Radnalippán Lengyel Imre, Szentleányfalván Nagy Dániel, Tamáshidán Unghváry Gyula. Más iskolákban a vallásos oktatást az illető tanitók, Magyaregyházán Issekutz Gizella áll. óvónő, Simándon Remenyik Kálmán községi jegyző végzik buzgósággal.

Felekezeti iskoláinkban ez időszerint 112 tanerő van és pedig férfi 85, nőtanitó 20. Helyettes férfi 4, helyettes nőtanitó 1, kisegitő férfi 1, nőtanitó 1.

Ezek közül, valamint a kántorok és énektanitók közül katonai szolgálatot teljesitenek a következők: Sajtos Sándor Arad, Posta Sándor és Kajtor László Ágya, Szösz Pál Szintye, Székely József Belényes, Szécsényi Endre B.-Ujlak, Füzes József Borossebes, Varga Károly Erdőhegy, Nagy Lajos Tiszaradvány, Éltető János Kispereg, Makláry Sándor, Kis Lajos Károly, Kis Gyula, Szentandrási József Komádi, Kis Antal Körösnagyharsány, Bátori István Kisnyégerfalva, Szalontáról hadbavonultak: Ritók Sándor, Stiglicz Sándor, Bakos Sándos, ifj. Szabó Lajos, Szentessy Elek, Szabó Gyula, Balogh Nándor,

Seres László ; Ladányi Károly Kötegyán, Nyiri Gyula Mezőgyán, Lovász Jozsef Mezősas, Hevesi József Nagyzerénd, Varga József és Farkas Géza kántor Sarkad, Nagy Sándor Tamáshida és Mohácsi Ambrus Magyarhomorog, Szilágyi Károly, Filep Zsigmond, Molnár Ferenc, Vadász Oláh Ferenc és Szücs András Tenke

A tanerőknek ily nagyszámmal való katonai bevonulása egészen megváltoztatta az iskolákban az osztályok normális beosztását. A legtöbb helyen az itthon maradt tanitók és lelkészek vállvetve s buzgalommal igyekeztek részint váltakozó beosztással, részint osztály összevonással pótolni a távollevők munkáját.

Dicséretes eredménnyel munkálkodtak e tekintetben lelkészeink is.

Ez idő szerint az iskola még csak 3 egyházban nem 6 bsztályu u. m. Gyorok, Sarkadkeresztur és Köröstárkányban.

Iskolába jár fi = 5536, leány = 5050, összesen 10586. Ebből református iskolába jár fi 4551, leány 4106 összesen = 8657. Állami és községi iskolába jár fi = 985, leány 944, összesen = 1929.

Ami az iskolák közegészségügyi viszonyait illeti e tekintetben lényegesebb kifogás nem merült fel. A tanitók katonai szolgálata által okozott osztály összevonások következtében vannak egyes helyeken zsufolt iskolák, de ezek a háboru végével nagyrészben megszünnek.

Egyedül Várasfenesen van nagyon komoly kifogás az alacsony, sötét rossz padokkal ellátott fiuiskolai régi tanterem ellen, melynek ujraépitése elodázhatlan szükség.

Az iskolák felszerelése még mindig hiányos Belényesujlakon, Berekböszörményben, Köröstárkányon, Körösszegapátiban, Magyarhomorogon, Nagyzerénden, Árpádon, Mezőbajon. Nevezett iskolákban részben a beszéd és értelemgyakorlathoz szükséges szemléltető képek részben természetrajzi ábrák s Biharvármegye uj térképe hiányoznak. Anyakönyvi, haladási naplók middenütt vannak s az igazgatói állás a törv. által előirott helyeken szervezve és dijazva van.

A mulasztás a háboru által okozott munkás hiány miatt a rendesnél mindenütt nagyobb. Panasz az előljáróság hanyagsága miatt csak Köröstárkányban, Sarkadkereszturon és Várasfenesen tétetett. Többi iskolánk vezetői számot vetve a rendkivüli idök okozta sulyos helyzettel, szorgalmukkal igyekeznek a növendékek mulasztásait pótolni.

Az iskolai első félév folyamán járvány miatt a következő 5 egyházban szünetelt tanitás u. m.: Ágyán okt. 18-tól nov. 25-ig vörheny Árpádon vörheny és kanyaró. Kötegyánban 3 hétig vörheny. Szemlakon diphteritis 8 napig. Tenkén toroklob miatt nov. 19-től jan. 3-ig. A többi iskolákban az egészségügyi viszonyok kielégitők voltak.

Sarkadon csak dec. 13 án nyiltak meg iskolák, mivel addig a katonaság lefoglalva ta totta a helyiségeket. Január 28-án pedig kanyaró miatt az I. és II. osztályu 4 iskola ismét be lett zárva s márc. 2-án nyilt meg ujra.

Az ismétlő iskolákra vonatkozólag a jelentésekből örvendetesen lehet megállapitani, hogy már csaknem minden egyházunkban szervezve vannak azok. A háboru kitörése óta azonban a növendékek gazdasági elfoglaltsága miatt a legtöbb helyen szünetelnek. Még 5 helyen u. m. Erdőhegyen, Köröstárkányban, Kisnyégerfalván, Vadászon és Várasfenesen eddig ismétlő iskola szervezve nincs.

Van egy felekezeti óvodánk is Geszten a „Tlsza Kálmán klsded-óvoda." Növendékeinek száma 40 fi és 27 leány, összesen 67. Demeter Irma óvónő szép sikert eredményező buzgósággal foglalkozik a kis növendékekkel. Helyisége tágas, világos, padlózott, Felszerelése kellő. Fültőmirigy miatt nov. 9-től decz. 6-ig zárva volt.

A háboru által okozott nehézségeket az egyes egyházak tőlük telhetőleg igyekeztek leküzdeni. Ezek figyelembe vételével állitottam össze részletes kimutatásomat.

1. *Árpádon* három tanerő három csoportba osztva igyekezett január harmadika óta a felhalmozódott munkát lelkiismeretesen végezni·

2. *Ágyán* két férfi tanerő katonai szolgálatban van s igy az itthon maradt két tanitó végzi odaadással a négy tanitó munkáját.

3. *Aradon* Nagy Zoltán s. lelkész, Patkó Imre tanár, Kalkó Károly ig.-tanitó és Bodroghy Károlyné látják el a vallástanitást s a félévi tananyagot elvégezték.

4. *Anton* a fiuk a felekezeti, a lányok a községi iskolába jár nak.

5. *Bélzerinden* a VI. osztályu iskola vezetésében a háborus állapotok semmi változást nem idé tek elő.

6. *Belényesen.* A vallástanitást lelkész, az énektanitást Dobrosy Lajos áll. iskolai igazgató végzi a hadbavonult Székely József kántor helyett. A növendékek templomba járása s az ének tanitásban elért szép eredmény által a helyettes kántor nagy érdemeket szerzett.

7, *B.-Ujlakon.* Szécsenyiné sz. Csáki Ilona vezeti hadbavonult férje iskoláját adaadással váltakozó tanitási rendszerrel.

8. *Biharugrán* a harmadik tanerő hősi halált halt. Iskoláját az itthon maradt két tanerő vezeti s nem szerint elkülönitve két 6 osztályu iskolát oktatnak.

9. *Berekböszörményben* 4 tanerő munkálkodik. Egy-egy a I—II. osztályokban egy-egy a III—VI. osztályokban nem szerint elkülönitve tanit.

11. *Borossebesen* a hadbavonult tanitó helyett Szabó József lelkész tanit.

11. *Csegődön* az állami iskolai növendékek vallásos oktatását Balogh József tanitó végzi.

12. *Csálatelepen* Gömöri Károly áll. isk. taniló látja el a reform. növendékek vallásos oktatását.

13. *Csermőn* a háboru miatt szünetel a felekezeti iskola s növendékei az állami iskolába járnak. Vallásos oktatásokat lelkész látja el.

14. *Erdőhegyen* és 15. *Erdőgyarakon* két-két tanerő osztályok szerint elkülönitve vezette a növendékeket.

16. *Feketegyarmaton* két tanerő nem szerint elkülönitve tanitotta a növendékeket.

17. *Feketetót* állami iskolájában lelkész végezte a vallásos oktatást.

18. *Gyorokon* egy tanerő munkálkodott az 5 osztályu vegyesiskolában s bár 28 növendéke van s járvány sem volt és a mulasztás is csekély, még sem végezte el a tananyagot.

19. *Gyanté* pusztán IV. osztályu iskolában az eredmény megfelelő.

20. *Geszten* két tanerő vezeti a VI. oszt. fiu és leányiskolát.

21. *Gyantán* a vallástant lelkész, az éneket Kerékgyártó Mihály tanitotta, azonban mivel az iskolaépületet ujévig a katonaság tartotta elfogl lva, csak későn kezdhették meg a tanitást.

22. *Kisnyégerfalván* a hadbavonult tanitó helyett róm. kath. vallásu helyettes tanitónő müködik. A növendékek vallásos oktatása e miatt hiányt szenved.

23. *Komádiban* a harctéren levő 4 tanitó növendékeit az itthon maradtak osztották fel maguk között s végzik a tanitást buzgósággal.

24. *Kisházán* az áll. iskolában járó reform. növendékeket Vidics János állami isk. igazgató előkönyörgő tanitja a vallastanra és énekre.

25. *Körösszegapátiban* két tanerő osztályok szerint csoportositva a növendékeket, végezte a tanitást.

26. *Körösnagyharsányban* a növendékek nem szerint vannak elkülönitve. A VI. osztályu fiu iskolát lelkés: vezette a hadbavonult tanitó helyett.

27. *Köröstárkányban* az állami tanitóvá kinevezett Györiró Sámuel állásáról lemondott, helyét Dabizs Ferenc sarkadkereszturi tanitóval töltötte be a presbiterium. Az iskolákban a növendékek nem szerint vannak elosztva két tanitó vezetése alatt. Az iskolalátogatás alkalmával Györbiró tanitó távol volt. A háborus viszonyok folytán a mu-

lasztás mindkét iskolában nagymérvü. A növendékek 5 osztályban tanulnak.

27. *Körösjánosfalván* az áll. iskolában járó növendékeinket az előkönyörgő áll. tanitó részesiti megfelelő eredményü vallásos oktatásban nagy buzgósággal.

29. *Körösszakálon* növendékeink áll. iskolába járnak, vallásos oktatásukat lelkész látja el.

30. *Kisperegen* és 31. *Kötegyánban* három tanerő látja el ez idő szerint a 6 osztályu iskolákban a négy tanerő teendőit.

31. *Lippán* az áll. iskolában járó növendékek vallásos oktatását lelkész végzi.

32. *Mezősason* három tanerő munkáját végzi két tanitó kivánt eredménnyel.

33. *Mezőbajj* iskolájában a felszerelés hiányos. Nincsenek vezér könyvek, hiányzik Bihar várm. térképe s a term.-tani és vegytani felszerelések.

34. *Magyarremetén* az áll. iskolába járó növendékek vall. oktatását lelkész, az énektanitást közöttük Hermann Mózes áll. isk. igazgató teljesiti.

35. *Magyarhomorog* két iskoláját egy női tanerő összevonás által vezeti Az iskola igy tulzsufolt. Egyik tanerő hadiszolgálatban van.

36. *Mikelakán* az áll isk. igazgatója oktatja növendékeinket a a vallásos ismeretekre.

37. *Magyarcsékén* a valtástant az áll. isk. igazgatója tanitja megfelelőleg.

38. *Mezőgyánban* a fi tanitó katona s egy tanerő betegség miatt szabadságolva van s igy az iskola tanitási terhét Végh András tanitó és Ónodi Sándor lelkész vállalta el.

39. *Németperegen* Juhász József tanitó az év elején nyugdijazását kérte s ebből közeli távozását következtetve az egyháztagok gyermekeiket nagyobb részben az állami iskolába iratták be, ugy hogy a reform. iskolába ez évben csak 13 növendék iratkozott, a többiek az államiban tanulnak s vallásórára a református iskolába jönnek.

40. *Nagyszalontán* a hadbavonult 8 tanerőt miuden fennakadás nélkül helyettesitik az itthon maradtak részint osztály összevonással, részint félnapos tanitással, ugy hogy a tananyagot azért minden iskolában megfelelő eredménnyel elvégezték.

41. *Nagyzerénden* egy tanerő hadbavonult s igy a növendékek a két tanerő által vezetett felekezeti és az áll. iskolába vannak eloszolva. A felekezetiben 124 + 105 = 229 növendék az államiban 64.

42. *Okány* községi iskolájában 6 tanerő müködik a vallástanitás terén odaadó buzgósággal.

43. *Össiben* sok bajt okoznak a gyakori mulasztások, de mivel a messze fekvő tanyákról rossz időben a növendékek nem tudnak pontosan járni iskolába, ezt a bajt javalni nem igen lehet.

44. *Pécskán* az állami iskolába járó növendékek vallástanitója Szücs József a tananyagot csak részben végezte el.

45. *Pankotán* Tákács Imre lelkész vezeti az egyház iskoláját minden tekintetben megfelelő eredménnyel.

46. *Seprősön* az áll. iskolában 11 növendékünket vezett a vallásos ismeretekben Prikkel Margit állami óvónő.

47. *Sarkadon* csak dec. 13-án kezdték meg a tanitást az iskolákban mivel addig az épületek a katonaság számára voltak lefoglalva, mindazáltal a körülményeket figyelembe véve, a kevés idő alatt is megfelelő eredményt értek el a tantestület tagjai.

48. *B.-Sonkolyoson* a vallást és éneket az állami iskolában lelkész tanitja megfelelő eredménnyel.

49. *Simonyifalván* Hajdu Pál áll. tanitó az általa elvállalt 22 növendék vallásoktatását nem végzi lelkiismeretesen. Ebben az iskolai évben p. u. a növendékek még csak egy éneket tanultak. A tananyagot el nem végezi, sőt az alsóbb osztálybeli növendékeket vallásórára nem rendeli. Maga mentségére azt hozza fel, hogy nincsen a gyermekneknek lábbelijök.

50. *Szentleányfal* a állami iskolájában lelkész tanitja a vallást és éneket.

51. *Szemlakon* ideiglenes tanitó müködik megfelelő eredménnyel Tananyagot elvégezte.

52. *Szintén* a tanitó hadiszolgálatban van s igy a tanköteles reform. gyermekek tanfelügyelői engedéllyel az áll. iskolába tanulnak, mert helyettes tanitót nem kapott az egyház. A különben igen szegény és kevés számu egyháztagok, kik közül a munkabirók a harctéren vannak, nem is birnák ki a helyettesités költségeit. A vallást és éneket felügyelő lelkész tanitja.

53 *Tiszaradvány* uradalmi iskolájában a hadbavonult tanitó helyett mint kisegitő tanerő Némedi Iona müködik megfelelő buzgalommal.

54. *Tenkén* a két hadbavonult tanitó tanitványait is az itthon maradt két tanerő vezeti váltakozó rendszerrel tanitva s bár Buday Berta 125 növendéket tanitott s az iskola 6 hétig járvány miatt zárva volt, mégis eredmény tekintetében a legszigornbb követelményeknek is megfelelt.

55. *Talpason* az áll. iskolai tanitó oktatja a növendékeinket a vallásos ismeretekre helyes módszerrel.

56; *Tenkeszéplakon* bár az előkönyörgő áll tanitó a tanügyi bizottsági tag érkezéséről értesitve lett, az nap hazulról családi ügyben elutazott.

57. *Tamáshidán* a mi iskolánk tanitója katonai szolgálatot teljesit, e miatt a növendékek az áll. iskolában tanulnak s a vallást és éneket lelkész tanitja.

58. *Vadász* tanügye igen nehéz viszonyok közé jutott amiatt, hogy 4 tanitója közül 3 katonai szolgálatot teljesit. Bár Balogh József igazgató-tanitó, ki a távallevő három tanerőt minden dij nélkül helyettesiti odaadó buzgalmat fejt is ki, mégis, mivel járvány miatt az iskolát csak november 15-én lehetett megnyitni, a félévi tananyagot a legnagyobb igyekezet mellett sem volt képes elvégezni.

59. *Világoson* az áll. iskolába járó 11 növendék vallásos oktatását Takács Imre f. ü. lelkész teljesiti megfelelő eredménnyel.

60. *Várasfenesen* a leányiskola tanitónője szabadságon van, növendékeit a lelkész tanitja, ki a tetemes mulasztás miatt a tananyagot elvégezni nem tudta Tanitási eredménye a viszonyok tekintetbe vételével megfelelő. Ellenben a Nagy Kálmán által vezetett fiu iskolánál a naplók vezetve nincsenek, a tantervet a tanitó be nem tartja, a tananyagot el nem végezte. Mulasztás ebben az iskolában is tetemes. A mulasztásokkal szemben tanusitott könnyelmü elbánásért tanitó községi előljáróságot okolja.

A tanügyi bizottság jelentését általánosságban ugy, mint részleteiben egyházmegyénk közgyülése tudomásul veszi s azoknak kik a hadbavonult tanitók munkáját lelkiismeretes buzgósággal végzik itthon, elismerését nyilvánitja.

A következő intézkedések megtételét még a jelen rendkivüli viszonyok között is szükségesnek látja s utasitja Gyorok, Sarkadkeresztur és Köröstárkány presbiteriumát, hogy iskoláját igyekezzék 6 osztályuvá fejle zteni.

A várasfenesi presbiteriumot pedig utasitja, hogy addig is mig a háborus állapotok az épitkezést lehetővé teszik fiu iskoláját az ablakok megszaporitásával tegye világosabbá. B.-Ujlak, Berekböszörmény, Köröstárkány, Körösszegapáti, Magyarhomorog, Nagyzerénd, Árpád, Mezőbaj presbiteriuma a hiányzó felszereléseket mielőbb pótolni el ne mulassza.

Köröstárkány, Várasfenes és Sarkadkeresztur presbiteriumát szintén utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy a

községi előljáróságnak a mulasztások körüli hanyagságért panaszaikkal forduljanak a főszolgabirói hivatalhoz.

Simonyifalván mivel Hajdu Pál a 22 református növendék vallásos oktatásánál nagyfoku hanyagságot tanusit utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy ezután a növendékek vallásos oktatása körül igyekezzék több buzgóságot kifejteni.

12. Csécsi Imre tanügyi bizottsági tag azon kérelemmel fordul egyházmegyénk közgyüléséhez, hogy Mikelakát és Csálát helyezze át Szondy Géza tanügyi bizottsági tag felügyelete alá mivel terhes hivatala s különösen most a katonák gondozása körüli teendői s az aradi 28 iskola állandó ellenőrzése már maga elegendő nagy munkát ad neki.

Abban a reményben, hogy a háborus állapotok remélhetőleg a közel jövőben megszünnek, egyházmegyénk közgyülése felkéri Csécsi Imre tanügyi bizottsági tagot, hogy sziveskedjék megbizását az eddigi beosztás szerint továbbra is végezni.

13. Esperes jelenti, hogy Kis István tanügyi bizottsági tag a nagyszalontai körlátogató tanitó állásáról nyugdijaztatása következtében lemondotf s kéri helyének betöltését.

A Kis István lemondásával megüresedett nagyszalontai körlátogató tanügyi bizottsági tagságra egyházmegyénk közgyülése Szabó Lajos nagyszalontai igazgató-tanitót választja meg.

14. Esperes ur állásából kifolyólag a nagyszalontai lelkészi körlátogatóságról lemondott.

Egyházmegyénk közgyülése nagyszalontai lelkészi körlátogató tanügyi bizottsági tagul Debreceni István nagyszalontai lelkészt választja meg.

15. Szücs Balázs tanügyi bizottsági tag inditványozza, hogy olyan egyházakban, hol nincsen négy 6-ik osztályu növendék, midőn azokat vizsgára más községbe rendeli a kir. tanfelügyelőség, a felmerülő fuvarköltségeket viselje a politikai község.

Egyházmegyénk közgyülése az inditványt magáévá teszi s Bihar- és Aradvármegye alispáni hivatalát megkeresi, hogy a 6-ik osztályról vizsgázni más községbe rendelt elemi iskolai növendékek fuvarköltségeinek fedezésére a a községeket utasitani sziveskedjék.

16. Bessenyei Imre tanügyi bizottsági tag inditványozza, hogy a körlátogatásokat végző tanügyi bizottsági tagok költségeinek

fedezésére egyházmegyénk közgyülése egyházankint egy-egy koronát utaljon ki az egyházmegyei pénztárból.

Az iskolák félévi látogatásán résztvevő tanitó tanügyi bizottsági tagok költségei fedezésére egyházmegyénk közgyülése a jövő évtől kezdve egyházankint egy-egy koronát megállapit.

17. Szabó Lajos tanügyi bizottsági tag inditványozza, hogy az egyházmegyei tanügyi előadó, mivel mind maga olyan gyülekezetben lakik hol állami iskola van, mind látogatói köre olyan, hogy annak területén egy kivételével mind állami iskolák vannak, inditványozza, hogy a tanügyi előadónak a belényesvidéki felekezeti iskolák adassanak át felügyelet végett s a dékáni és kanonika vizitációk során adjon alkalmat részére egyházmegyénk hogy lehetőleg minden iskolát megismerhessen.

Egyházmegyénk közgyülése kimondja, hogy Bottyán Pál tanügyi bizottsági előadónak látogatói köréül Körösfarkány, Kisnyégerfalva, Várasfenes, B.-Ujlak felekezeti iskoláit jelöli ki. Szatmáry István tanügyi bizottsági tagot pedig Belényes, B.-Sonkolyos, Kösjánosfalva, Gyanta-Kisháza. Széplak, Magyarcséke, Bihardobrosd, állami iskolájában a vallásos oktatás és énektanitás ellenőrzésével bizza meg. Fuvardijaik érintetlenül maradnak.

Helyesiőleg elfogadja egyházmegyénk az inditvány azon részét is, hogy a tanügyi bizottsági előadónak alkalmat adjon az egyházmegye iskoláinak a körlátogatások s canonica visztátiók alkalmával való megismerésére.

18. Egyházmegyénk missiói bizottságának jelentése a következő:

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Alulirottak. mint egyházmegyénk missiói bizottságának tagjai, a konventi utasitás értelmében összefoglaló jelentésünket a missiói körök lelkészeinek munkájáról a beküldött iratok alapján az alábbiakban terjesztjük a Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés elé.

I. Általában. A konventi segélyt élvező körök lelkészei (Borossebes, Kisjenő, Radnalippa) a konventi nyomtatványon részletes jelentést terjesztettek be, ugyszintén a nagyobb egyházkerületi segélyes Magyarcséke is, a kissebb kerületi segélyben részesülő körök jelentései közül eléggé tájékoztató az ágyai és tenkei jelentés, mig a

többiek (belényesi. feketetóti, kisperegi, pankotai,vadászi) inkább elszámoló jelentések a nyert segély felhasználásáról (92—1914 Egyjkvi sz.) A csermői lelkész, kinek egyházmegyei közgyülésünk a mult évben a a rendes államsegélyből missziói célokra 70 koronát juttatott, szintén terjesztett be rövid jelentést. A segélyt nem élvező körök közül csak az aradi és szentleányfalvai lelkészek jelentései nem érkeztek be.

A jelentések szerint a missió lelkészek mindenütt különös figyelmük tárgyává tettük ugy a felnőtt hivek lelki gondozát, mint az iskolába járó gyermekek vallásos oktatását, azonban a háborus állapot, a nagy drágaság, valamint a rendkivüli mostoha időjárás folytán minduntalan jelentkező közlekedési nehézségek nem csekély mértékben gátolták a lelkészeket missiói muukájuk teljesitésében. Meg volt az igyekezett, a sok fáradság, de nagyobbszabásu tevékenységet mégsem fejthettek ki, meg kellett elégedniök azzal az eredménnyel, melyet a nehéz viszonyok között etérhettek.

Az aradi kör lelkésze segély nélkül is jelentős munkásságot fejtett ki, megtette, amit a nagy elfoglaltság mellett meg tehetett a missióban is, sőt a katonák gondozását is nagy buzgósággal teljesitette. A kisjenői kör lelkésze a csekély segélyhez mérten teljesithette. a vidék lelkigondozását, a megdrágult fuvardijak jövőre mégkevesebb helyen teszik lehetővé a megjelenést, vallástanitást meg épen nem végezhet, ha segélyemelésben nem részesül. A folyó évben is Nagypél szórványa gondozását a gyulavárii, Almáskamarás gondozását pedig a kunágotai lelkészre bizta, akik a közelből könnyebben végezhették e munkát.

II. *A szervezetet* illetőleg a multhoz képest változás alig történt. A 94—1915. egyházmegyei végzéssel Bihardobrosd fiókegyház most már véglegesen a magyarcsékei lelkész gondozása alá került a 22—1915. sz. határozattal a teukei körből Székelyteleleket a bihari egyházmegye váradlesi körének engedte át közgyülésünk. Azonban intézkedés szüksége állott elő az aradi kör némely szórványára nézve. Az 524—1913 sz. egyházkerületi határozat szerint ugyanis a békésbánáti eyyházmegye felterjesztése folytán Fónlak (7 lélek), Munár (1 lélek) Németszentpéter (11 lélek), Székesut (3 lélek) és Temesnagyfalu (1 lélek) ugy szerepelnek. mint a békésbánáti egyházmegye nagyszentmiklósi missiói körének szórványai, holott a régi kimutatások és a 92—1913. sz egyh. m. határozat szerint, mellyel közgyülésünk a missiói körök beosztásának ügyét végleg rendezte, az aradi körhöz tartoznak azok A kisjenői körhöz beosztott Megyesegyháza a jelentés szerint még most sinss különválasztva az ottani ág. h. ev. egyháztól.

pedig ott élő hiveinket épen a jelentést tevő lelkész szervezte ref. fiókegyházzá.

Egyházmegyénk területén 22 missiói kör van és pedig

konventi állandó segélykör van három: a borossebesi, kisjenői és a radnalipai,

egyházkerületi segélyben részesülő kör van nyolc: az ágyai, a belényesi, a feketetóti, a kisperegi, a magyarcsékei, a pankotai, a tenkei és vadászi,

segélyt nem élvező kör van tizenegy: az aradi, belényessonkolyosi, berekböszörnyi, csermöi, geszti, gyantai, gyoroki, köröstárkányi, nagyszalontai, sarkadi és szentleányfalvai missiói körök.

A 22 missiói körben van két missiói egyház (Radnalippa és Magyarcséke), 3 leányház (Szinte, Németpereg és Kisnyégerfalva), 12 fiókegyház (Kisjenö Simánd, Megyesegyháza, Szapárllige', Pécska, Világos, Bihardobrosd, Simonyifalva, Talpas, Körösjánosfalva, Kisháza, Tenkeszéplak) és 434 szórvány (1 sz. melléklet.)

A népmozgalmi adatokat a borossebesi, kisjenői, radlippai, továbbá az ágyai, feketetói, magyarcsékei, pankotai és tenkei lelkészek küldték be. Ezen nyolc missiói körben született 29 fiu, 36 leány, összesen 65 gyermek, meghalt 53 fi, 41 nő, összesen 94 egyén, házasságra lépett 10 pár, elköltözött 40 lélek; szaporodás 64, fogyás 130, apadás összesen 69 lélek; legtöbb az erdőhegyi körben; 61, ebből elköltözés folytán 39 lélek. Ha a többi missió körre nézve a a népszámlálási adatokat vesszük figyelembe, az egyházmegye területén levő missiói körök lélekszámát igy állapithatjuk meg:

a., a konvent által segélyezett missiói körökben az 1914 év végén 3085, 1915. év végén 3023,

b., az egyházkerület által segélyezett missiói körökben az 1914. év végén 3525, az 1915 év végén 3518.

c., a nem segélyezett missiói körökben az 1914. év végén 3653, az 1915. év végén 3643.

Összesen a 22 missiói körben az 1914 évben 10263, az 1915 évben 10194

tehát a multévi létszámhoz viszonyitva apadás 69 lélek (2 sz. mellékl.)

Belhivatalnokok. Lelkész mindenik missió kör élén áll A szintei (Ágya), Kisnyégerfalvai (Köröstárkány) és németperegi (Kispereg), leányegyházaknak iskoláiban tanitóik is vannak, azonban a szintei hadbavonult, Juhász József németberegi tanitó pedig a folyó iskolai év végével nyugalomba megy: a szintei kisded leányegyház szegénysége miatt iskolájába helyettes tanitót be nem állithatott, a rendes tanitó visszaérkezéséig a tanköteles gyermekek hatósági engedéllyel az állami

iskolába járnak. A leány és fiókegyházakban gondnokokok is vannak mindenütt.

A belhivatalnokok javadalmáról kimutatást csak a borossebesi (lelkészi fizetés), a kisjenői (vallástanitási dij), a raonalippai (lelkészi fizetés és vallástanitási dij) és a magyarcsékei (vallástanitási, előkönyörgői és gondnoki dij) lelkész mutatott be. Ezen javadalmak a kimutatás szerint 9895 korona 39 fillért tesznek ki (3. sz. melléklet.)

III. *Hitélet.* A missiói körökben szétszórtan élő hivek ott, ahol tartanak rendesen járnak istentiszteletre, élnek urva sorával, ugy az istentisztelet, mint rendes látogatás alkalmával, meleg érdeklődést tanusitanak, buzgók, istenfélők. az énekes könyvet, bibliát haszonnal forgatják, sőt egyéb vallásos iratot és ujságot is érdeklődéssel olvasnak (Radnalippa Ágya, Pankota, Tenke.) A kisperegi körben, Pécskán azon körülmóny, hogy a háboru az egyház férfiatagjainak számát megapasztotta a hivek vallásos buzgóságára leverőleg hatott.

Hitéleti adatokat a borossebesi kisjenői radnalippai ágyai, kisperegi, magyarcsékei és cserműi jelentések tüntetnek fel. Ezek szerint négy helyen konfirmált 11 fiu, 12 leány összesen 23, — urvacsorával élt 6 helyen 849, istentisteleten résztvett vasárnap 4 helyen 312, ünnepnapokon 6 helyen 1044 egyháztag. (4 sz melléklet.)

A lelkész tevékenységére vonatkozó adatokat a segélyes körök mindannyian, a segély nélkül levő körök közül az aradi, szentleányfalvai és cserműi körök közlik. Predikált 11 körben 168-szor, a feketetóti és szentleányfalvai körben az anyaegyház templomába jártak a szórványok hivei, — csak könyörgést a borossebesi, kisjenői, radnalippai es pankotai körökben tartottak 52-szer, keresztelés volt 10 körben 73-szor a kisperegi, vadászi, szentleányfalvai és cserműi körökről nincs kimutatás, esketés csak a radnalippai (3), magyarcsékei (1) és aradi (3) körben fordult elő 7 izben; temetés nem volt belényesi, vadászi és cserműi körben, a többi 10 körben 94 szer temettek, urvacsorát ugyancsak 10 körben osztottak 55 alkalommal, nem osztottak a feketetóti, tenkei, szentleányfalvai és cserműi körben; betegnek a radnalippai, magyarcsékei, pankotai és aradi körben 6 esetben adtak urvacsorát lelkigondozás céljából 9 körben tettek látogatást 159 családnál, a kisperegi, vadászi, aradi, szentleányfalvai és cserműi lelkészek ilyen adatokat nem küldtek be.

Vallást tanitottak 1 felekezeti (R.-Lippa) 2 társula i (M.-Cséke) és 19 állami (Kisjenő, R.-Lippa, Ágya Vadász, Cserműi) iskolában 287 gyermek heti 2—11 órában; 1 felekezeti és 3 állami közép (polgári) iskolában, a radnalippai és pankotai lelkész tanitott 35 tanulónak heti 7 órában. Más körből a vallástanitásról jelentés nem érke-

zett. A kisjenői kör lelkésze Székudvaron ás Eleken kevés órát fordított a gyermekek vallásos oktatására, mert csekély segélyből nem telt több utazásra. A szentleányfalvai körben összesen 3 gyermek vallást nem tanult.

A vallástanitást a lelkész egyedül végezte a radnalippai, ágyai, belényesi, — lelkész mellett kisegitő vallástanitó müködött a kisjenői, a magyarcsékei, a pankotai és tenkei mig a borossebesi, feketóti, kisperegi és vadászi missiói körben állami tanitók s tanitónők teljesitették azt.

Konfirmációt tartott a kisjenói missionárius 10 növendeknek 21 órában, a lippai 5 növendéknek 102 órében és a M.-Csékei 6 növendéknek 7 órában ; vallástanitásnál felügyeletet gyakorolt évközben a borossebesi lelkész 8 órában, a feketetóti 4, az aradi 4 alkalommal — vizsgák idején a kisjenői lelkész 2, a M.-Csékei 2 állami iskolában (6 sz melléklet,

A családok körében lelki gondozás céljából látogatást tett a boross besi (60-szor), a kisjenői (22), a radnalippai (32-szer). az ágyai (6-szor), a belényesi (5-ször), a feketetóti (3-szor), a m -csékei (24-szer), a pankotai (5-ször), a tenkei (2-szer), missiói lelkész

Házasságkötésről kevés lelkész (kisjenői, m -csékei, R.-Lippa) emlékezik, de e kimutatások a házasulók hithüségóról borus képet tárnak elénk. A segélyes körökben házasságot összesen 10 pár kötött, ebből tiszta ref. 4, vegyes 6 pár, — 3 ref. és 1 vegyespár nálunk esküdött, de 6 pár vagy más egyházkoz folyamodott, vagy egyáltalában meg sem esküdött. Javunkra nem egyezett senki, kárunkra egy párnak a megegyezését emliti a kisjenői lelkész. Itt a férfi volt ref. vallásu, inteligens egyén ki pár nappal az esküvő előtt Budapestről irt express levélben meg is bizta ref. lelkészét az esketés végzésével mégis mennyaszonyának és családjának pressiójára más felekezet papja elé járult.

Egyéb egyházi szertartás igénybevételéről, a gyermekek házi és nyilvános vallásos oktatásáról, neveléséről, konfirmáltatásukról való gondoskodást illetőleg kielégitők a jelentések csak m.-csékei lelkész emliti, hogy a szórványokban néhányszor más lelkész keresztelt és a pankotai, hogy egy vidéki beteg nem a ref. lelkész kezéből vette az utolsó urvacsorát.

Hozzánk nem tért át senki, tőlünk sem tért ki senki. Viszálkedó házasokról, elvállásokról, hatósági kötelék nélkül együtt-étőkről nem emlékezik meg egyik lelkész sem kivévén a r.-lipát, hol egy pór él vadházasságban s a házasság törvényesitését az gátolja, hogy a nőnek másut törvényes férje van. (5 sz. melléklet.)

IV. Vagyoni helyzetről. csak a m.-csékei és r.-lippai missió körökről érkezett jelentés. E két központ van szoros összeköttetésben szórványokkal, mind kettő missiói e yház a többi missiói székhelyek önállók lelkészeiket tanitóikat saját maguk választják és javadalmazzák s csak annyiben vannak kapcsolatban a misslói körökkel, hogy lelkészeik ezeknek is vezetői, gondozói.

A kimutatás szerint összes cselekvő vagyon

	R.-Lippán	32987 K 79 f
	M.-Csékén	11157 K 61 f
	Összesen	44145 K 40 f
az összes szenvedő vagyon	R. Lippán	9405 K 78 f
	M.-Csékén	8000 K — f
	Összesen:	27405 K 78 f

Radnalippa a mult évben (1914. évről 35.081 K 40 f. cselekvő vagyont jelentett be, az 1915. évről pedig már csak 32.985 K 79 f-t, a vagyonapadás tehát 2093 K 61 fill., holott tudomásunk szerint a mult évben 16000 K tőkesegélyt is nyert, a kincstártól pedig téglaégetéshez nagy mennyiségü tüzifát. Hogy mi okozza vagyonának e nagy romlását, jelentésében nem okolja meg. (7. sz. melléklet.)

V. *Háztartási és adózási viszonyokról* is csak Radnalippa és Magyarcséke szolgáltat adatokat. Rendes háztartásuk van az egyháztagok a törvenyes adót fizetik.

Az 1915. évben R.-Lippán 100 adózó a kivetettek 1121 K 57 f-t
„ 1915. „ M.-Csékén 155 „ „ 1163 K 61 f-t

Magyarcséke a multhoz képest, amikor 109 adófizető 406 K 23 filler terhet viselt, e tekintetben is lényegesen erösödött. (7. számu melléklet.)

A kisjenői körben Kisjenő fiókegyház Erdőhegy anyaegyháznak adózott, hogy minő alapon s mennyit, nem mutatja ki, Simánd csak közalapot fizetett. A bizottság tudomása szerint adóznak még az ágyai körben (Szinte l. e. Szapárliget f. e.), a kisperegi körben (Németpereg l. e. Pécska f. e.), a pankotai körben (Világos f. e.), a vadászi körben (Simonyifalva f. e.), de nem a kör közös céljaira, hanem mindegyik kizárólag saját szükségletére. Sajnos, hogy a borossebesi körben a 232 lelket számláló Borosjenőről e tekintetben semmi jelentés nem érkezett.

Kegyadomány folyt be Radnalippán 374 K 32 f., M.-Cséken 330 K, összesen 704 K 32 f. Perselypénz a borossebesi körben 27 K 50 f.

a kisjenői körben 7 K 02 f., a radnalippai körben 58 K 92 f., a magyarcsékei körben 28 K 03 fillér, összesen 121 K 47 f. (7. sz. mell.)

VI. *Világi hatóságokkal* az érintkezés általában mindenütt szívélyes és barátságos volt, a községi jegyzőségek utján tartották fenn az érintkezést hiveikkel a lelkészek ott, hova személyesen el nem juthattak. (Kisjenő, Tenke).

VII. *Számadás a missziói segélyről* A mult (1914.) évben nyert missziói segélylyel nem számolt el a pankotai (100 K) és vadászi (50 K) missziói lelkész. Az előbbi tulkiadását a f. évről mult évi segélyének szám ájéra irta bizottságunk, de még igy is van maradványa. A mult évről maradványnyal zárt a feketetóti (30 K), a m.-csékei (572 K 70 f.), a tenkei (88 K) Az 1915. évre a 3 régi kör 1900 K konventi, 8 uj kör 1300 K e. kerületi segélyt nyert, melyet egyházmegyénk közgyülése 92/1914. sz., illetőleg 74/1915. sz. határozatával osztott fel. A kisperegi és vadászi lelkészek 1916. évbeli kiadásaikat is az 1915. évre számolják el. Számadásaikat kiigazitottuk, ugyszintén a radnalippait is, melyben két mácsai ut napi diját 8—7 K-ról 4—4 K ra, valamint a magyarcsékeit is, melyben a 20—20 K-val számitott napi dijakat 4—4 K-ra redukáltuk a 98/1888. sz. egyházmegyei határozat rendelkezése szerint s az anyásitás és kongrua-kérvény irataiuak beszerzéseért és felterjesztéseért felszámitott 150—150 K tis teletdijat töröltük. A helyesbitett számadások végeredményét a következőkben állapitottuk meg:

A) Konventi segélyes körök.

A három körben tettek a lelkészek 190 utat 43 helyre. A megtett utak hossza 3959·5 kilométér.

Levétel:	a) missziói segélyek	1900 K	— f.
	b) Bokor Sándor kisjenői m. lelkész tulkiadása	3 K	18 f.
		1903 K	18 f.
Kiadás:	a) vasut vagy hajódij	420 K	— f.
	b) kocsibér	326 K	20 f.
	c) élelmezés	430 K	— f.
	d) egyéb költségek: napidijak, vallásos iratok	718 K	98 f.
		1895 K	18 f.

Mérleg:	Bevételek összege	1903 K	18 f.
	Kiadások „	1895 K	18 f.
	Maradvány .	8 K	— f.

mely összeg Lengyel Imre radnalippai lelkész számláját terheli. Bokor Sándor kisjenői m. lelkész javára esik 3 K 18 f. tulkiadás.

B) Kerületi segélyes körök.

Bevétel: A) missziói segély az egyházkerület pénztárából			
a) mult évi maradvány	840 K 70 f.		
b) folyó évi segély	1400 K — f.	21 0 K 70 f.	
B) fedezet más forrásból:			
a) ágyai lelk. ref. segélyegylettől	100 K — f.		
b) „ „ adománya . .	10 K — f.		
	110 K — f.	2250 K 70 f.	
Kiadás: a) vasuti vagy hajódij . . .	82 K 80 f.		
b) kocsibér	599 K 20 f.		
c) élelmezés	494 K — f.		
d) egyéb költségek: napidijak, vallásos iratok	248 K — f.	1414 K — f.	
Mérleg: Bevételek összege	2260 K 70 f.		
Kiadások „	1414 K — f.		

mely összegből

1. Kézy Ignác feketetóti lelkész számláját terheli	14 K — f.
2. Szondy Géza kisperegi „ „ „	25 K — f.
3 Kalas Ferenc m.-csékei „ „ „	616 K 90 f.
4. Takáts Imre pankotai „ „ „	32 K 80 f.
5. Kassay Béla tenkei „ „ „	78 K — f.
6. Igyártó Sándor vadászi h. „ „ „	70 K — f.

Vallásos iratokból a borossebesi, kjsjenői radnalippai, ágyai, kisperegi, magyarcsékei, pankotai, tenkei missziói lelkészek kiosztottak 15 bibliát, 43 énekes könyvet, 81 kátét és 447 darab egyéb vallásos olvasmányt 203 K 90 f. értékben, mely összegből megtérült 63 K 32 f., 140 K 58 f. pedig a missziói segélyből nyert fedezetet.

VIII. Javaslat és kérelem A rendes missziói lelkész beállitását sürgős szükségnek tartja a magyarcsékei kör felügyelő lelkésze; az aradi, kisjenői és radnalippai lelkészek legalább missziói segédlelkészség szervezését kérik.

A kisjenői lelkész missziói segélyének 600 K, a pankotai 300 K-ra emelését erélyesen szorgalmazza, előbbi panaszosan emeli ki, hogy 400 korona segélyét, mely eddig is elégtelennek bizonyult, a folyó évre 350 K-ra szállitotta le a felsőbb hatóság.

A radnalippai lelkész féláru vasuti jegy kieszközlését a napidij egyöntetü megállapitását s az e. kerület által adományozni szokott vallásos iratok között énekes könyvek küldését is kérelmezi.

M'ssziói bizottságunk ezuttal is javasolja, hogy Magyarcsékén a rendes lelkészi állás betöltése tovább függőben ne maradjon, Aradgájban, Kisjenőn, Radnalippán, Borosjenőn és Simonyifalván segédlelkészi állást szervezzünk. Ezen helyeket az egyházkerületi közgyülés 561/XIII. 1915. jkvi sz. alatt állandó káplántartó helyeknek elismerte, ha a konvent is hozzájárul, a missziói központok káplántartási és adósegélylyel megkezdhetik a szervezés munkálát.

A napidijak ügyét egyházmegyénk közgyülése 95/1848. jkvi sz. határozatával már szabályozta.

A féláru vasuti menetjegyért a missziói lelkészek együttesen folyamodjanak, a kérést egyházmegyei közgyülésünk pártolólag terjeszti tovább.

A szórványokban lakó hiveinktől annyi áldozatot elvár bizottságunk, hogy a személyes szükségletükre szolgáló énekes könyveket saját költségükön szerzik be.

Végül hangsulyozza missziói bizottságunk égető szükségét annak hogy ebben a nehéz időben állandó érintkezésben legyenek lelkészeink a szórványokban lakó hiveikkel is. Ha lehet, tartsanak minél gyakrabban isteni tiszteletet nyilvános helyen avagy családoknál. Ennek kivihetetlensége esetén személyes érintkezés utján tartsák ébren a hithüséget és református egyházunk iránt való érdeklődést. A mai sulyos viszonyok között az egyes egyháztagok felkeresése s a velök való barátságos összeköttetés kiválóan fontos, mert különösen a szórványokban támasz, barát nélkül, sokszor elhagyatottságban élő hiveink áron is megveszik a jó tanácsot kivált azoktól, kikről tudják, hogy minden anyagi érdek nélkül, egyedül hittestvéri szeretetből szolgálnak azzal.

Ezekután kérjük, hogy a jelentéseket és számadásokat a fent elősorolt észrevételekkel, kiigazitásokkal és helyetbitésekkel tudomásul venni s jóváhagyni méltóztassék.

Nagyszalonta, 1916 évi április hó 27.

Az egyházmegye missziói bizottsága:

CSÈCSI IMRE	FOGARASSY BÁLINT	SZONDY GÈZA
biz. elnök.	biz. előadó.	biz. tag.

Egyházmegyénk közgyülése a missiói bizottság jelentését egész terjedelmében tudomásul veszi és elfogadja s azt az összes iratokkal együtt felterjeszti a főtisztelü egyházkerületl közgyüléshez a következök kiemelésével:

a) a borossebesi, kisjenői és radnalippai, továbbá az ágyai belényesi, feketetóti kisperegi, magyarcsékei, pankotai

(1915 évről), tenkei és vadászi (1915 évről) missiói kör lelkészének számadását a missiói bizottság által tett kiigazitásokkal és helyesbitésekkel jóváhagyja és Szabó József Bokor Sándor, Lengyel Imre valamint Fogarassy Bálint, Bottyán Fál Kézy Ignác, Szondy Géza, Kalas Ferenc, Takács Imre, Kassay Béla és Igyáttó Sándor részére az 1915. évi számadásokra vonatkozólag a felmentést kellő óvás mellett megadja azzal, hogy Lengyel Imre 8 K, Kézy Ignác 1 K, Szondy Géza 25 K, Kalas Ferenc 616 K 90 f, Takács Imre 32 K 80 f, Kassay Béla 78 K, Igyártó Sándor 70 K maradványt az 1916 évre vigyen át és arról a kitüzött időre számoljon el;

b.) mivel a vadászi és pankotai missió lelkészek egyházmegyénk közgyülése 22 b—1915 jkvi sz. alatt hozott azon határozatának, hogy az 1914 évről számadásukat s müködésükről jelentésüket 1915 évi julius hó 1 napjáig az esperesi hivatalhoz terjesszék be, máig sem tettek eleget, nevezett lelkészeket ezuttal utóljára komolyan figyelmezteti közgyülésünk, hogy rendelkezésének folyó 1916. évi julius hó 1. napjáig eleget tenni ismérjék állásukból folyó kötelességüknek annyival is inkább, mert a kezükbe adott összeg az esperes által nyugtázott hivatalos pénz s annak hovafordítását illetőleg a felsőbbség előtt közgyülésünk is felelőséggel tartozik;

c.) felkéri nagyt. Esperes urat, hogy lépjen érintkezésbe a békésbánáti egyházmegye illetéke; hatóságával az aradi missiói körhöz beosztott Fönlak, Munor, Németszentpéter, Székesut és Temesnagyfalu szórványok hovatartozása ügyét a lehetőség szerint tisztázzák.

d) a radnalippai lelkész az esperesi hivatalhoz tegyen jelentést arról, hogy vagyonuk miért kevesebb most 2093 K 61 fillérrel, mint volt a mult évi állag?

e) a pankotai lelkész jövőre az ujszentannai polgári iskolai vallástanitásról is adjon számot;

f) közgyülésünk 92/1914. sz. a. hozott határozatát megváltoztatni nem kivánja s minthogy remény van arra nézve, hogy az e. kerületi missziói segély állandó lesz, jövőre az ilyen segélyben részesülő s a 92/1614. sz. a felsorolt körök lelkészei is a konvent által kiadott „Missziói jelentés“ c. füzet felhasználásával tegyék meg missziói jelentéseiket. E célból felkéri nt. Esperes urat ilyen jelentő füzetek beszer-

zésére s azoknak a konventi segélyes körökön kivül a kerület által segélyezett körök között való kiosztására is;

g) felhivja azon missiói köröket, melyekben missziói rendes vagy segédlelkészi állások szervezése szükséges, hogy a kezdő lépéseket otthon tegyék meg, alakitsák meg, ahol lehet, a fiókegyházakat, léptessék életbe az egyházi adózást az E. T. III. t.-c. 13. §-a szerint, azután állitsák össze a költségvetést s ha hiány mutatkozik, az egyetemes adóalap végrehajtó bizottságához folyamodjanak adósegélyért káplántartási átalányért, felterjesztéseiket készséggel ajánlja közgyülésünk a felsőbb hatóság támogatásába. A református vallás természete megköveteli hiveitől az áldozatkészséget s ahol ez legalább egyházi adózás formájában meg nem nyilatkozik, ott az életképességnek legalacsonyabb foka sem állapithaió meg;

h) a missziói bizottság egyéb javaslatait is elfogadja és hathatósan ajánlja egyfelől a missziói lelkészek, másfelől a felsőbb egyházi hatóság szives figyelmébe egyházmegyénk közgyülése.

19. szám. Kádár Béla anti tanitó a közgyülés előtt megjelent, hogy a hivatali esküt az E. T. VI. t. c. 26. §-a értelmében letegye. Nevezett tanitó az előirt esküt leteszi.

Egyházmgyénk közgyülése a hivatali esküt letett tanitót állásában megerősiti, részére esperesi hivatal bizonyitványt ad.

Kötelezi, hogy az egyházmegyei Tanitó és Segélyegyesületbe 1916. január 1-től kezdődő hatállyal lépjen be.

Esperes Isten áldó kegyelmét kéri a megerősitett tanitó minden nemes cé'u munkájára.

20. szám. Rácz Gyula számvevőszéki elnök egyházmegyénk közgyüléséhez intézett felterjesztésében előadja, hogy a háboru következtében minden téren megnyilvánult áremelkedés, a mostoha időjárás miatt megapadt szükségleti cikkek, az állathiány s egyébb más okok következtében a fuvardijak előre ne n képzelt magasra csökkentek, ugy, hogy ma jóval tullépték az egyházmegye által régebben megállapitott fuvarköltségeket. Tekintettel azon körülményre, hogy az egyházmegyei közigazgatási pénztár már az 1015. évben 2397·58 K felesleggel zárult és a folyó évi költségelőirányzatban is 2024·58 K több remélhető bevétel áll rendelkezésre: inditványozza, hogy az egyházlátogatások alkalmával felmerült fuvardijakat egyházközségenként 10 K-ra emelje

fel az egyházmegyei közgyülés A fuvardijaknak ilyen módon való emelése 225 K költségtöbbletet eredményez.

Egyházmegyénk közgyülése Rácz Gyula számvevőszéki elnök inditványát a fuvardijak felemelésére vonatkozólag mindenben időszerünek, méltányosnak tartja, mivel azonban a felemelt fuvardijak sem biztositják a mai viszonyok között azt, hogy több napra fuvar álljon rendelkezésre éppen az inditványban felhozott ál athiány és egyéb okok miatt ; egyházmegyénk közgyülése utasitja az egyházakat, hogy az egyházmegyei látogató küldöttségeknek egyik egyházközségtől a másikig való elszállitásáról gondoskodjanak. Ez a fuvar sok helyütt semmivel sem, néhány helyen pedig alig valamivel okoz több költséget az egyházaknak a fuvaros és a fuvar ellátásának eddigi költsegeinél.

21. szám. Szabó István egyházmegyénk közalapi pénzkezelője beterjeszti számadását az országos egyházi közalap javára 1915. évben befolyt járulékokról, a reformáció ünnepi és a Gusztáv Adolf egyleti perselypénzekről.

1. Közalapi járulékokból befolyt .	7771 K 52 f.
2. Késedelmi kamatokból . . .	3 K 72 f.
3 Reform. ünnepi perselypénzből .	60 K 21 f.
4. Gusztáv A. egyl.	71 K 44 f.
Összesen .	7906 K 89 f.

Egyházmegyénk közalapi bi ottsága f. évi február hó 4-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv 1. száma szerint a bizottság a számadást megvizsgálta, azt helyesen vezetettnek találta, jóváhagyta és végleges megerősités végett három egyező példányban az országos közalapi Végrehajtó Bizottságho felterjesztette. Az egyházak járulékaikat 1915. évben is pontosan befizették.

Egyházmegyénk közgyülése az 1915-ik évi közalapi számadást a közalapi bizottság jelentése alapján jóváhagyja, Szabó István pénztáros részére a felmentvényt elismerése és köszönete kifejezése mellett a szokásos fentartással megadja.

Megelégedéssel állapitja meg, hogy az összes közalapi járulékok befolytak.

22. szám. Szabó István közalapi pénztáros beterjeszti az országos egyházi közalap 1916. évi járulékairól készitett kimutatást, melyet egyházmegyénk közalapi bizottsága megvizsgált, helyesnek talált s a

Tiszántuli Egyházkerület Főtiszteletü és Méltóságos Elnöksége utján két egyező példányban a közalapi Végrehajtó Bizottsághoz felterjesztett.

A kimutatás szerint 97144 lélek után 8 fillérrel számitva 7771 K 52 f. a kirótt járulék, tehát a mult évitől semmi eltérés nincs.

Alaki tekintetben csak az a különbség van a mult évi és a folyó évi kimutatás közt, hogy az egyházmegyei közgyülés 14/1915. számu végzésével Bihardobrosdot Gyantától Belényessonkolyoshoz helyezte át, ezért a kimutatásban már ott található.

Egyházmegyénk közgyülése az 1916. évre szóló közalapi járulék kimutatást az egyházmegyei közalapi bizottság jelentése alapján a maga részéről is jóváhagyja.

Felhivja az egyházakat, hogy az 1916. évre szóló járulékokat a reform. ünnepi perselypénzzel együtt f. évi november hó 1-ig Szabó István egyházmegyei pénztároshoz (Geszt) fizessék be.

Figyelmezteti az egyházak vezetőit, hogy a november 1-ig be nem fizetett járulékok után 5%-os kamat jár és a dec. 20. után érkező befizetéseket csak a következő évben számolja el a pénztáros.

Az egyházmegyei közalapi bizottságba egy évre Böszörményi Lajos esperes elnöklete alatt Balog Ambrust, Hadházy Kálmánt rendes, Tatár Balázst póttagnak és Szabó Lajost jegyzőnek megválasztja.

23. szám. Az egyházmegyei közigazgatási pénztár 1915. évi állapotáról Szabó István pénztáros beterjeszti számadását, melyet a számvevőszék megvizsgált és mindenben helyesnek talált. A számadás szerint a közigazgatási pénztár értékei:

a) Takaré pénztári betéti könyvön .	14556 K 30 f.
Ennek évközi 5%-os kamata . .	765 K 90 f.
Betétállomány 1916. január 1-én .	15322 K 20 f.
b) 2 drb régi kötvény értéke . . .	600 K — f.
c) Hadikölcsönkötvények névértéke. .	1500 K — f.
Értékek összege .	17422 K 20 f.

Az 1915. év folyamán bevétel volt	9067 K 83 f.
Kiadás	6670 K 25 f.
Pénztári maradvány	2397 K 58 f

Beterjeszti pénztáros számadását az 1915, év I. és II. felében továbbitott adósegélyekről is, melyeknek összege az

I. félévben 18960 K — f.
II. félévben 19146 K 67 f.
Összesen: 38106 K 67 f.

Mellékeli a továbbitott pénzek számadását, melyeknek összege 6808 korona.

Bemutatja az egyházmegyei közigazgatási költség 1916. évre szóló kivetési tervezetét, mely szerint 97144 lélekszám után a 2 fillérjével kivetett közigazgatási költség 1942 K, 88 f.

Végül beterjeszti az 1916. évre szóló költségelőirányzatot, melyszerint a szükséglet 4546 K a fedezet 6570 K 58 f., remélhető maradvány 2024 K 58 f.

Hátralék az 1915. évről nincs.

Egyházmegyénk közgyülése Szabó István egyházmegyei pénztáros számadását a közigazgatási pénztár értékeinek 1915. évi kimutatásáról; a pénztár állapotáról; az 1915. év I. és II. felében érkezett adósegélyek továbbitásáról; az 1915. év április 2-től október 25-ig továbbitott pénzekről a számvevőszék vizsgálata alapján jóváhagyó tudomásul veszi s pénztáros részére a felmentvényt elismerése és köszönete kifejezése mellett a szokásos fentartással megadja, az egész számadást irattárba helyezni rendeli el.

Jóváhagyja és megerősiti az egyházmegyei közigazgatási költség 1916-ra szóló kivetési tervezetét, valamint az 1916. évi költségelőirányzatot, melyeket jegyzőkönyvébe kinyomatni határoz el.

Jóleső örömmel és megnyugvással veszi tudomásul egyházmegyénk közgyülése, hogy az 1915. évről hátralék nem maradt fenn, amely tény az egyházi vezetők buzgalmának és kötelességtudásának beszélő bizonysága.

Végül Tatár Balázs inditványára egyhangulag kimondja, hogy a közigazgatási pénztár vagyonát képező 15322 K 20 fillér takarékpénztári betétből 10000 K névértékü $5^1/_2\%$-os IV-ik hadikölcsönkötvényt jegyez s a jegyzés foganatositásával Szabó István pénztárost bizza meg.

6. Költségelőirányzat az 1916. évre.

Sor-szám	Megnevezés	Összeg K	f
	SZÜKSÉGLET:		
1	Lelkészi főjegyző tiszteletdija	200	—
2	„ aljegyző „	60	—
3	Tanügyi bizottsági előadó tiszteletdija	60	—
4	Számvevőszéki „ „	60	—
5	E. megyei közpénztárnok „	500	—
6	Lelkészi számvevők tisztelet- s napidijai . . .	138	—
7	Egyh.-kerületi lelkészi képviselők uti átalánya .	280	—
8	Egyházlátogató küldöttségek előfogati dija . .	402	—
9	Iskolalátogató „ „ „ . .	270	—
10	Egyházmegyei tisztviselők gyülési napidijai . .	300	—
11	E. m. tanitóképviselők gyülési napi s fuvardijai .	96	—
12	Tanügyi bizottsági tagok gyülési napidijai . . .	180	—
13	Vegyes napi s fuvardijak hivatalos alkalmakra .	150	—
14	E. megyei gyülések jegyzőkönyveinek ára . . .	1000	—
15	Esp. s pénztárnoki iroda szükségletei s postaköltl.	150	—
16	Nagyváradi tanitónőképzőnek fentartói járulék .	400	—
17	Kalvineumnak évi segély	100	
18	Vegyesekre s előre nem láthatókra	200	—
	Összesen:	4546	—
	FEDEZET		
1	Számadási maradvány	2397	58
2	Közigazgatási államsegély	1990	—
3	Folyó évi közigazgatási államsegély	1850	—
4	Tüzkárbiztositási jutalékból	87	—
5	Kebelezési illetékekből	50	—
6	Esperesi pecsétdijakból	50	—
7	600 K tőke s 1500 K hadikölcsön kamatjából 6%	126	—
	Összesen:	6570	58

Fedezet . . . . . 6570 K 58 f.
Szükséglet . . . . . 4546 K — f.
Remélhető maradvány 2024 K 58 f.

Geszt, 1916. március 20.

SZABÓ ISTVÁN e. m. pénztárnok.

Helyeseljük.
Nagyszalonta, 1916. március

RÁCZ GYULA, H FEKETE PÉTER
egyházmegyei számvevők.

7. Az egyházmegyei közigazgatási költség kivetési tervezete 1916-ra.

Sor-szám	Az egyházközség neve	lélek-száma	közigazgatási költsége K	f
	Ágya	1972	39	44
	l. e. Szinte	188	3	76
	f. e. Szapáryliget	88	1	76
	Ant	1066	21	32
5	Arad	8238	164	76
	Árpád	1473	29	46
	Belényes	1095	21	90
	Belényessonkolyos	574	11	48
	f. e. Bihardobrosd	143	2	86
10	f e. Körösjánosfalva	308	6	16
	f. e. Magyarcséke	375	7	50
	Belényesujlak	908	18	16
	Bélzerénd	454	9	08
	Berekböszörmény	3132	62	64
15	Biharugra	1827	36	54
	Borossebes	1330	26	60
	Csermő	597	11	94
	Erdőgyarak	1668	33	36
	Erdőhegy	1955	39	10
20	f e. Kisjenő	469	9	38
	f. e. Simánd	87	1	74
	Feketegyarmat	1893	37	86
	Feketetót	341	6	82
	f. e. Feketegyörös	58	1	16
25	Geszt	1662	33	24
	Gyanta	1562	31	24
	f. e. Kisháza	199	3	98
	f. e. Tenkeszéplak	100	2	—
	Gyorok	330	6	60
30	Kispereg	1750	35	—
	l. e. Németpereg	245	4	90
	f. e. Pécska	308	6	06
	Komádi	7172	143	44
	Körösnagyharsány	1288	25	76
35	Körösszakál	214	4	28
	Körösszegapáti	1199	23	98
	Köröstárkány	1460	29	20
	l. e. Kisnyégerfalva	246	4	92
	Kötegyán	2558	51	16

Sor-szám	Az egyházközség neve	lélek-száma	közigazgatási költsége K	f
40	Magyarhomorog	1206	24	12
	Magyarremete	869	17	38
	Mezőbaj	1256	25	12
	Mezőgyán	2023	40	46
	Mezősas	1600	32	
45	Nagyszalonta	12771	255	42
	Nagyzerénd	2259	45	18
	Okány	3570	71	40
	Pankota	707	14	14
	f. e. Világos	122	2	44
50	Radnalippa	782	15	64
	Sarkad.	8389	167	78
	Sarkadkeresztur	1421	28	42
	Szemlak	488	9	76
	Szentleányfalva	688	13	76
55	Tamáshida	927	18	54
	Tenke·	2247	44	94
	Vadász	1392	27	84
	f. e. Simonyifalva	255	5	10
	f. e. Talpas	141	2	82
60	Várasfenes	1266	25	32
	Zsadány	2238	44	76
	Összesen :	97144	1942	88

Geszt, 1917. március 20.

SZABÓ ISTVÁN
e. m. pénztárnok.

Helyeseljük.

Nagyszalonta, 1916. március hó.

RÁCZ GYULA
H FEKETE PÉTER
egyházmegyei számvevők.

24. szám. Vass Jenő vadászi ref. lelkész katonai szolgálatra vonult be, mint tábori lelkész. Állásáról eltávozott anélkül, hogy helyettessitéséről gondoskodott volna. Helyettesitésével esperesünk Igyártó Sándor bélzeréndi lelkészt bizta meg, aki — miután több mint egy évig már helyettesitette Vass Jenőt, de azért semmi dijazást nem kapott — egyházmegyénkhez fordult, kérve, hogy vagy mentse fel őt a helyettesités alól vagy intézkedjék, hogy azért méltányos dijazásban részesüljön.

Egyházmegyénk közgyülése 71—1915 szám alatt Igyártó Sándor dijazását Vass Jenő fizetésének terhére az 1915. szeptember 1-ig tartó helyettesitésért 1200 koronában, attól kezdve a helyettesités egész tartamára havi egyszáz koronában s a mindenkori fuvarköltségben állapitotta meg. Vass Jenő ezt a határozatot megfellebbezte az egyházkerülethez. Az egyházkerületi közgyülés 624—1915. számu határozatával a felebbezésnek helyt adva, utasitotta Vass Jenőt, hogy helyettesével kössön egyezséget, s ha bármelyik fél miatt az egyezség létre nem jönne, utasitotta a vadászi egyházközséget, hogy az I. t.-c. 114. § -nak b. pontja alapján a presbitérium határozza meg a helyettesités dijat.

Vass Jenő esperesünk felhivására a helyettesités dijául felajánlotta a stólát, az anyakönyvi kivonatok dijat, készpénzfizetésének és a lelkészi földek jövedelmének egy ötöd részét, ami az ő becslése szerint évi 800 koronát tesz ki. Igyártó Sándor ezt az ajánlatot nem fogadta el s az egyházkerület utasitása szerint az ügyet a presbitérium elé terjesztette a helyettesités dijának megállapitása végett. A presbitérium 1916 január 2-án tartott gyülésen 2. szám alatt ugy határozott, hogy a helyettesitő lelkész kapja a Vass Jenő fizetésének felét, 1500 koronát stóla s az anyakönyvi kivonatok dija Vass Jenőt illesse.

Vass Jenő a presbitérium ezen határozata ellen fellebbezést adott be egyházmegyénk közgyüléséhez.

Felebbezésében tiltakozik az ellen, hogy a presbitérium tullépve jogkörét, nemcsak a helyettesitési dijról dönt, hanem az ő eljárását is birálat árgyá á teszi, vele szemben tiszteletlen hangot használ. Tiltakozik a megállapitott helyettesitési dij ellen. Rossz akaratu beállitás az, hogy ő azt mondotta volna az espereshez irott ajánlatában, hogy ő az ott megajánlott dijnál többet fizetni nem hajlandó s azt most is megismétli. Jogtalanul foglalkozik a presbiterium az ő katonai fizeté sével, az ő kettős fizetése szükséges magának s családjának eltartására, abból a reprezentációra alig marad s abból ő az általa megajánlott összegnél többet nem fizethet s nem is hajlandó fizetni.

Sulyos vádakkal illetve Igyártó Sándort kéri a presbiterium határozatának megsemmisitését, a jegyzőkönyvből való törlését s a helyettesitő Igyártó Sándor eljárásának rosszalását.

Egyházmegyénk közgyülése a vadászi presbitériumnak a helyettesitő lelkész dijazása tárgyában hozott határozatát annyiban nem hagyja jóvá, hogy most is méltányosnak és elegendőnek tartja a 71—1915. számu egyházmegyei határozattal megállapitott helyettesitési dijat, tehát az 1915. évi szeptember 1-ig 1200 K-át s attól kezdve, amig a helyettesités tart, havonként 100 K-át s a mindenkori fuvarköltséget.

Amennyiben az érdekelt felek bármelyike ebben meg nem nyugodnék, végső döntés végett az egész ügyet felterjeszti az egyházkerületi közgyüléshez.

Egyházi törvényeink a helyettesités dijának megállapitására nem adnak közelebbi utasitást, igy alapul a háborus időkre csakis az államnak a saját alkalmazottaival szemben követett eljárása szolgálhat. A hadiszolgálatra bevonult állami alkalmazottak polgári illetményeit szabályozó 6233/14 sz. miniszterelnöki rendelet szerint Vass Jenőt a fentebbi helyettesitési dij levonásával megmaradó lelkészi fizetésénél sokkal kevesebb illetné meg, egyházmegyénk tehát vele szemben még most is a legszélsőbb méltányosság álláspontjára helyezkedik, holott erre Vass Jenö sem eddigi eleljárásával, sem a mostani felebbezésével rá nem szolgált.

Ismétli közgyülésünk, hogy Vass Jenőnek minden felszólitás nélkül kötelessége lett volna gondoskodni a helyettesitésről. Ennek elmulasztására nem ok az, amit felebbezésében felhoz hogy hirtelen kellett bevonulnia.

Igyártó Sándor több mint egy fél év mulva fordul az ügy rendezéséért egyházmegyénk közgyüléséhez, ennyi idő alatt már a hirtelen bevonulás mellett is lett volna Vass Jenőnek alkalma arra, hogy kötelességének eleget tegyen vagy legalább eleget tenni próbáljon. Ő azonban ezt meg sem kisérelte, sőt mikor egyházmegyei közgyülésünk ebben az ügyben hozott határozatának feloldásával az egyházkerület kimondja, hogy ha a békés megegyezés nem sikerül, a helyettesités diját szabja meg az egyházközség, ő a maga feltételeit előadván, kategórikusan kimondja, hogy minden más határozat mellőzésével csak a maga ajánlatához ragaszkodik attól el nem tér, annál többet fizetni nem hajlandó. Ez egyenesen szembehelyezkedés a törvénnyel, egyházi főhatósággal. Igyártó Sándor az egyházkerület utasitásának tett eleget, midőn a kérdést a presbytérium dön-

tésére bizta. Igaz, hogy a presbitérium jegyzőkönyvének hangja nem teljesen objektiv. De az is érthető, ha nem helyeselhető is, hogy tullépve a helyettesitési dij megállapitásának tényén, bizonyos mértékig birálja lelkészének eljárását. Erre nem volt joga, ez nem is volt szükséges, de viszont kétségtelen, hogy a presbytériumnak van oka sajnálkozni afelett, hogy az ő lelkésze ezt az ügyet idáig vitte s arra kényszeritette a presbitériumot, hogy az általa vallott értékelés alapján lelkészével szembe kerüljön. S ami ebben az elbirálásban van nem ok arra, hogy aztán Vass Jenő az egész felebbezésében azt a hangot használja, amit használ, s olyan vádakkal illesse a helyettesitő Igyártó Sándort, amelyekkel minden okot megad néki arra, hogy ezen támadásokkal szemben egyházmegyénk bíróságánál keressen elégtételt. Nem méltó ez a hang az ügy komolyságához, a katonaságnál is bizonyára a szeretet, kötelességtudást hirdető lelkészhez, aki most egyszerre azt is elfelejti, hogy ezzel az üggyel az ő felettes hatóságai fognak foglalkozni, tehát ha sérelme van is, a felettes hatóságai iránt való tiszteletből mérsékelje, alaptalanul és ok nélkül ne vádaskodjék s felettes hatóságait olyan tiszteleletlenül, mint fellebbezése egyik kikezdésében teszi, ne aposztrofálja,

Igyártó Sándorral szemben egyházmegyénk közgyülése a rosszalásra okot fenforogni nem lát. Sokkal inkább volna ok erre a fellebbezővel szemben s ha most egyházmegyénk közgyülése ettől eltekint, teszi ezt abban a reményben, hogy Vass Jenő lelkés végül is belátja, hogy az egész helyettesités kérdésének elrendezése első sorban az ő ügye, annak békés elintézésére neki kell minden lehetőt elkövetni s teljes objektivitással törekedni fog arra, hogy ez a kérdés fe ettes egyházi hatóságait többé ne foglalkoztassa.

25. szám. Számvevőszéki elnök jelenti, hogy a németperegi leányegyház alapjának, — a kisperegi egyház pedig Kovács Bálint alapjának 1914. évi számadásához az egyházmegyei közgyülés 62. és 63—1915. sz. végzésében foglalt jelentéseket hozzá beterjesztette. Jelenti továbbá, hogy a berekböszörményi egyház pótlásra utasitott 1914. évi számadásait a Nagyszalontán lakó számvevőkkel felülvizsgáltatta. Miután az eljáró számvevők a számadásokat rendbenlevőknek találták a 64. és 64—1915. sz. egyhá megyei végzés értelmében jóváhagyás céljából Esperes urhoz tette át, aki azokat megbizatása alapján özgyülésünk nevében végleg jóváhagyta.

Egyházmegyénk közgyülése számvevőszéki elnök jelentését jóváhagyó tudomásul veszi.

26. szám. Számvevőszéki elnök jelenti, hogy a vadászi egyház „takarékpénztár alapjának — és a simonyifalvai fiókegyház közpénztárának és alapjának 1914. évi számadását még ma sem kapta meg, dacára annak, hogy ezen egyházak presbiteriumait az anyagi felelősség hangsulyozása mellett kötelezte közgyülésünk a számadásoknak 1915. november 1-ig leendő beterjesztésére.

A katonai szolgálatot teljesitő vadászi lelkész helyett, felügyelő lelkész, aki egyszersmind simonyfalvai helyettes felügyelő lelkész is, jelenti, hogy a vadászi magtárgondnok a harctéren van s nélküle nem tud c inálni semmit; a simonyifalvai fiókegyház számadásainak elkészitésére pedig, sokoldalu elfoglaltsága miatt ideje nincsen.

Egyházmegyénk közgyülése, tekintettel a felügyelő lelkész jelentésében foglalt nehézségekre, megengedi, hogy a vadászi egyház takarékmagtár alapjának 1914. évi számadását a háboru végeztével terjeszthesse be felülvizsgálás céljából a számvevőszékhez.

Erről nyilvántartás céljából a számvevőszék elnökét jegyzőkönyvi kivonaton értesiti.

A simonyifalvai fiókegyház presbiteriumát és felügyelő lelkészét azonban ismételten utasitja a számadásoknak folyó évi julius hó 1-ig a számvevőszék elnökéhez leendő beterjesztésére.

27. szám. Számvevőszék javasolja, hogy a 18/1908. sz. egyházmegyei végzést, mely arra utasitotta a számvevőszéket, hogy a helybenhagyásra ajánlott számadások zárótételeit vegye fel jegyzőkönyvébe, helyezze közgyülésünk hatályon kivül. A javaslatot azzal indokolja, hogy a számvevőszék tagjai a 16/1911. sz. egyházmegyei végzés értelmében minden megvizsgált számadásról két példányban készitenek határozati javaslatokat, amelyek a zárótételeken kivül más adatokat is tartalmazván, tisztább képet nyujtanak az egyes egyházak vagyoni viszonyairól, mint a puszta zárótételeket feltüntető jegyzőkönyvek. Mivel a határozati javaslatok egyik példányát, mint a számvevőszék jegyzőkönyvének kivonatát a számvevőszék levéltára őrzi s igy állandóan rendelkezésre áll, a zárótételek jegyzőkönyvbe iktatása feleslegesen drágitja meg jegyzőkönyvünk nyomdai költségeit.

Egyházmegyénk közgyülése a számvevőszék javaslatát határozati erőre emeli s jegyzőkönyvébe csak az egyházak

nevét és a számvevőszék esetleges megjegyzéseivel a jóváhagyott számadások cimét véteti fel.

28. szám. Számvevőszék felmerült esetből kifolyólag inditványozza, hogy lelkész és gondnok ne vehessen kölcsönt egyházától csak bekebelezésre és a szokásos egyharmad értékig.

Egyházmegyénk közgyülése, tekintettel arra, hogy a lelkész és gondnok részére az egyház pénztárából folyósitott személyi hitelü kölcsönök a legtöbb helyen meglazitják az egyház anyagi ügyeinek kivánatos ellenőrzését és gondos kezelését, számvevőszék inditványát magáévá teszi azzal a módositással, hogy a presbiteriumok az egyház pénzéből lelkész és gondnok részére egyáltalán nem folyósithatnak kölesönöket és ahol jelenleg személyi hitelü kölcsönök vannak kihelyezve, azokat a folyó év végéig teljes összegükben visszafizettetni kötelesek.

Végül felkéri Esperes urat, hogy e határozatra körlevelében is hivja fel a presbiteriumok figyelmét.

29. szám. Tárgyaltuk a számvevőszékhez beérkezett számadások megvizsgálásáról szóló számvevői jelentéseket, amelyeknek sorá ı rendben levőknek találtuk a következő egyházak 1915. évi számadásait:

1. a bélzerindi a) közpénztári, b) termény, c) alapokról szóló számadását azzal, hogy „Harang-alap“ néven 100 K, „Egyházfentartási alap“ cimen pedig 50 K tőkével uj alapok létesültek;

2. a borossebesi a) közpénztári számadást azzal, hogy a lelkészi terményfizetés értékében 190 K 66 f., illetékegyenértékben 217 K 78 f., Orsz. tanitói nyugdijjárulékban 24 K, M. P. I. T. tagsági dijban 10 K-val hátralékban maradt; b) alapokról szóló számadását;

3. az aradl egyház: a) közpénztári, b) alapokról szóló;

4. a biharugrai a) közpénztári számadását azzal a megjegyzéssel, hogy a kiadások és maradvány összege tévesen van megállapitva 7042 K 96 fillérben, illetőleg 850 K 76 f-ben, mert az összesités 8-ik lapján 474 K 58 f-t tüntet fel kiadásként a tényleg kiadott 476 K 18 f. helyett. A különbözet 1 K 60 f. a gondnok javára esik s neki az megtéritendő; b) alapokról szóló;

5. a nagyzeréndi a) közpénztári számadást azzal, hogy maradványként 2285 K 67 f-t, fizetetlen köztartozás cimen pedig 2479 K 07 f-t tüntet fel, b) alapokról szóló;

6. a szemlaki a) közpénztári, b) termény, c) alapokról szóló;

7. a belényessonkolyosi a) közpénztári, b) alapokról szóló;

8. a belényesujlaki a) közpénztári, b) alapokról szóló;

9. a bihardobrosdi a) közpénztári;

10. a kisnyégerfalvai a) közpénztári számadást azzal, hogy gondnok a pénztári feleslegeket ne hevertesse magánál, hanem gyümölcsözés céljából takarékpénztárban helyezze el.

11. a körösjánosfalvai a) közpénztári, b) alapokról szóló;

12. a magyarcsékei a) közpénztári számadást azzal, hogy B. Balogh István gondnok, a maradványból nála kötvényen levő 820 K tőke 1915. évi kamatjával 65 K 60 f-rel hátralékban maradt, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy „Templomépitési alap" cimen 126 K 74 f. tekével uj alap létesült;

13. a magyarremetei a) közpénztári, b) alapokról szóló;

14. a mező-asi a) közpénztári, b) alapokról szóló;

15. a cserményi a) közpénztári, b) alapokról szóló;

16. a kötegyáni a) közpénztári, b) alapokról szóló;

17. a magyarhomorogi a) közpénztári, b) alapokról szóló;

18. a mezőgyáni a) közpénztári, b) alapokról szóló, c) III-ik iskolaépitési;

19. a tenkei a) közpénztári, b) alapokról szóló;

20. az anti a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását azzal, hogy „Épitkezési alap" cimen 1102 K 96 f. tőkével uj alap létesült;

21. az árpádi a) közpénztári, b) alapokról szóló;

22. az ágyai a) közpénztári, b) termény, c) alapokról szóló számadást azzal, „Lelkészlak javitási alap" néven 500 K tőkével uj alap létesült;

23. a belényesi a) közpénztári, b) alapokról szóló számadást azzal, hogy „Templomfütési alap" cimen 219 K 99 f., „Halász sirkő alap" néven 85 K 80 f. tőkével uj alapok létesültek;

24. az erdőgyaraki a) közpénztári, b) alapokról szóló;

25. a feketegyarmati a) közpénztári, b) alapokról szóló;

26. a feketetóti a) közpénztári, b) alapokról szóló;

27. a geszti a) közpénztári, b) alapokról szóló, c) iskolaépitési, d) Tisza Kálmán kisdedovodai;

28. a gyantai a) közpénztári, b) termény, c) alapokról szóló;

29. a gyoroki a) közpénztári számadást azzal, hogy a lelkész fizetésében 123 K 49 f-rel hátralékban maradt, b) alapokról szóló számadását azzal a megjegyzéssel, hogy a presbiterium a 31 K 36 f. tőkével szereplő „1911—12. évi közpénztári maradvány alapnak" az egyház közszükségére leendő felhasználására engedélyt kér.

30. a kisházai a) közpénztári;

31. a kisperegi a) közpénztári, b) alapokról szóló;

32. a körösnagyharsányi a) közpénztári, b) alapokról szóló számadást azzal, hogy „Aradi Bálint-alap“ néven 33 K 48 f. tőkével uj alap létesült ;

33. a körösszakáli a) közpénztári, b) alapokról szóló számadást azzal, hogy „Hadi kölcsön-alap“ néven 500 K tőkével uj alap létesült;

34. a körösszegapátii a) közpénztári, b) alapokról szóló számadást azzal, hogy „Lelkészlak épitési alap“ cimen 11880 K tőkével uj alap létesült ;

35. a mezőbajji a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

36. a nagyszalontai a) közpénztári, b) alapokról szóló számadást azzal, hogy Csepregi Mihály és neje Bagosi Julianna templom-alap“ cimen 1042 K 04 f., „Külüs Zsuzsánna templom-alap“ néven 50 K 48 f., „Függetlenségi és 48-as népkör Bondár Ferenc ösztöndij alapitványa“ cimen 200 K 86 f. tőkével uj alapok létesültek;

37. a németperegi a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

38. a pécskai a) közpénztári ;

39. a radnalippai a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

40. a sarkadi a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

41. a szapáryligeti a) közpénztári, b) alapokról szóló,

42. a szentleányfalvai a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

43. a tamáshidai a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

4 . a szintei a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

45. a tenkeszéplaki a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

46. a vadászi a) közpénztárt, b) alapokról számadást, kivéve a takarékmagtár-alapot, melyről számadást nem küldött be.

47. a várasfenesi a) közpénztári, b alapokról szóló ;

48. a világosi c) közpénztári, b) alapokról szóló ;

49. a zsadányi a) közpénztári, b) alapokról szóló, c) III-ik iskolaépitési, d) templomrenoválási ;

50. a berekböszörményi a) közpénztári, b) alapokról szóló ;

51 az erdőhegyi a) közpénztári, b) alapokról szóló számadását.

Egyházmegyénk közgyülése ezen 51 egyház rendben talált és a számvevőszék által jóváhagyásra ajánlott 1915. évi számadásait jóváhagyja és a kurátorok részére a felmentvényt — a szokott óvások fentartása mellett — megadja;

a bélzeréndi, magyarcsékei, anti, ágyai, belényesi, körösnagyharsányi, körösszakáli, körösszegapátii és nagyszalontai egyházak névszerint felsorolt uj alapjának egyházmegyei törzskönyvezését — és amennyiben alapitványi jellegüek, alapitó-leveleik beterjesztését is elrendeli;

a gyoroki egyház indokolt kérelmére megengedi, hogy „1911—12. évi közpénztári maradvány alapját“ az egyház közszükségleteinek fedezésére felhasználhassa s az igy felhasznált alapot az alapok egyházmegyei törzskönyvéből törülteti;

utasitja a borossebesi presbitériumot, hogy a lelkész fizetésében és köztartozásokban, a nagyzeréndit, hogy köztartozásokban, a gyorokit, hogy a lelkész fizetésében fenálló hátralékát f. évi julius 1-ig fizettesse ki, s ennek megmegtörténtéről a jelzett időig lelkész és gondnok ugy a számvevőszék elnökéhez, mint az espelesi hivatalhoz tegyenek jelentést;

figyelmezteti a nagyzeréndi presbitériumot, hogy a jövőben hátralékos köztartozásainak rovására nem szabad a mostanihoz hasonló magas összegü maradványt elővezetnie és hogy ideiglenes kölcsön visszafizetésére az egyházmegye elnöksége által adott határidőket köteles betartani;

utasitja a biharugrai presbitériumot, hogy a téves összegezes folytán keletkezett 1 korona 60 fillér közpénztári különbözetet Vas Sándor gondnok részére téritse vissza, s azt, mint 1915. évi közpénztári téritményt a folyó évi gondnoki naplóban helyezze kiadásba;

utasitja a kisnyégerfalvi gondnokot, hogy az 1915. évi közpénztári maradványból 500 koronát jelen végzés vétele után azonnal helyezzen el gyümölcsözés céljából takarékpénztárban;

utasitja a magyarcsékei gondnokot, hogy a nála levő kölcsöntéke 1915. évi kamatját 8%-os késedelmi kamatjával együtt f. évi junius 1-ig, a tőkét pedig 3 hónap alatt mulhatatlanul fizesse be az egyház pénztárába, s ennek megtörténtét felügyelő-lelkész f. évi üugusztus 1-ig jelentse be ugy a számvevőszék elnökéhez, mint az esperesi hivatalhoz.

30. szám. Kifogásolta számvevőszékünk a köröstárkányi egyház a.) közpénztári számadását, mert a 163. tételszám alatt a lelkész fizetéspótlására kifizetett 1165 korona kiadás nincsen kellőleg igazolva, mert a nyugta mellé sem a konvent 4119 - 1915. számu értesitését, sem a presbitérium 33—1913. számu végzést nem csatolta; b) alapokról szóló számadását, mert lelkész egy tévesen idézett egyházmegyei végzésre hivatkozással a Beretvás Lajosné alapitvány 200 korona tőkéjét az egyház pénztárából felvette.

Egyházmegyénk közgyülése a kifogásult tételek helyhiszinen való felülviz gálásával a jelenleg katonai szolgálto t teljesitő lelkész hazajövetele után Kassay Béla és dr Szarka Sándor egyházmegyi tanácsbirákat bizza meg és a számadások jóváhagyását az ő jelentésüktől teszi függővé.

31. szám. Nem terjesztették be 1915. évi számadásaikat a komádii, okányi, pankotai, sarkadkereszturi és simonyifalvai egyházak és a vadászi egyház a takarékmagtár alapjáról szóló számadást.

Egyházmegyénk közgyülése utasitja ezen egyházak presbitériumát, hogy 1915. évi számadásaikat f. évi julius 1-ig mulhatatlanul terjesszék be a számvevőszék elnökéhez s ennek megtörténtéről lelkész és gondnok egyidejüleg az esperesi hivatalhoz is tegyenek jelentést és igazolják, hogy miért történt a késésük.

A vadászi egyház takarékmagtár alapjáról szóló számadásának beterjesztésé e a háboru végeztéig haladékot ad.

32. Egyházkerületünk közgyülésére a folyó 1916. évre egyházmegyénk képviselőiül

lelkészi részről Balog Ambrus nyug. esperest és Nagy Imre tanácsbirót,

világi részről Hadházy Kálmán tanácsbirót és Tatár Balázs világi főjegyzőt *renaes tagoknak*,

pótlagoknak pedig lelkészi részről Csécsi Imre tanácsbirót és Foggarassy Bálint lelkészi főjegyzőt, világi részről pedig Tisza Kálmán gróf és Szarka Sándor dr. tanácsbirákat választja meg közgyülésünk.

33. A egyházmegyei nyágdijbizottság tagjaiul esperesen, mint elnökön kivül Balog Ambrus nyug. esperest, Hadházy Kálmán, Tatár Balázs, Szabó Lajos, Kassay Béla, Bugyi János közgyülési tagokat választja meg közgyülésünk azzal, hogy e bizottságok hivatalból tagja Nagy Imre pénztárnok.

34. szám. Sulyok István bihari esperes, mint a nagyváradi református tanitóképző Igazgatótanácsának elnöke beterjeszti az Igazgatótanács által megvizsgált és jóváhagyott 1915. évi számadást, valamint az 1916. évre megállapitott költségelőirányzatot. A számadás főbb tételei:

I. *Tanitónőképző pénztár.*

a) alapitványi pénztárának állaga 6548 K 96 f.
b) a folyó pénztár bevétele . . 45311 K 96 f.
kiadása . . 45299 K 84 f.
egyenlege . 12 K 12 f.

II. *Internátusi pénztár.*

a) alapitványi pénztára . . . . 9673 K 62 f.
b) a folyó pénztár bevétele . . 29112 K 12 f.
kiadása . . 3980 K 52 f.
maradványa . . 25231 K 55 f.
c) 3 drb értékpapir 800 K értékben.

III. *Házi pénztár.*

Bevétele . . 37965 K — f.
Kiadása . . 34664 K 80 f
Maradványa . 3300 K 20 f.

Az 1916. évi költségelőirányzat főbb tételei:

1. Személyi kiadások . 33730 K — f.
2. Dologi „ . 13901 K 14 f.
Összes szükséglet . 47631 K 14 f.
Fedezet . . . . . 43582 K 56 f.
Fedezetlen hiány . 4048 K 48 f.

A mutatkozó fedezetlen hiányra vonatkozólag az Igazgatótanács felhivja az elnököt, hogy azt takarékoskodva igyekezzék eltüntetni, vagy a lehetőségig mérsékelni.

Egyházmegyénk közgyülése az Igazgatótanács jelentését tudomásul veszi, az 1915. évi pénztári számadás jóváhagyásához és a pénzkezelők részére adott felmentéshez hozzájárul; az 1916. évi költségelőiránvzatot a maga részéről is elfogadja, miről az Igazgatótanáes elnökét jegyzőkönyvi kivonatban értesiti.

35. szám. Tenkei Ielkész és főgondnok jóváhagyás céljából felterjesztik a pesbiterium 53—1916. sz. névszerint hozott azon határozatát, melyben ez egyház által eladott telkek árából keletkezett és a presbiterium által annak idején is „Épitési alapnak“ szánt és elnevezett, de az egyházkerületi közgyülés utasitására „Egyházfentartási alap-

nak" nevezett s az 1915. évi számadás szerint 31656 K 52 f. tőkével szereplő alapjukat 2 részre óhajtják osztani olyanképen, hogy az alaptőkéből 7 adósnál levő 6090 koronát az egyházkerületi közgyülés 564–1915. számu határozatában elrendelt folyton fejlődő „Egyházfentartó alap" tőkéjére adnak, az alap vagyonának másik részéből 25566 K 52 f.-ből pedig „Lelkészlak épitési és templomrenoválási alapot" létesitenek, amelyből a hivek minden nagyobb megterheltetése nélkül tarthatatlanná vált lelkészi lakásukat ujraépitik és templomukon a mulhatatlanul szükséges tatarozást elvégeztetik.

A presbitérium ezen határozatához az 1916. február 20-án tartott egyházközségi közgyülés névszerint hozott 3—1916. sz. határozatával hozzájárult.

Az egyház ezen alapja az 1911. és 1912. években parcellázott Ótemető és Fáskert nevü ingatlanok eladási árának egy részéből keletkezett. A presbiterium ugyanis az eladás egyházhatósági jóváhagyása után az ingatlanok akkori hozadékának megfelelő tőkeösszeget és pedig Ótemető alap cimen 6500 koronát, Fáskert alap néven 3000 koronát, mint elidegenithetetlen alapitványi törzsvagyont, kiszakitott az eladási árban befolyt összegből, s ezekről alapitó-leveleket állitott ki, a melyeket egyházmegyénk közgyülése 143—1911. és 92—1912. sz. végzéseivel végleg jóvá is hagyott. Az igy fentmaradó vételárból pedig az egyházmegye 53—1911. sz. végzésében foglalt engedély alapján „Épitési alapot" létesitett a normál költségvetésben fedezetet nem nyert egyházi kiadásokra való forditás céljából.

Az eladást engedélyező 250—1911. sz. egyházkerületi végzés a presbiterium ide vonatkozó határozatát szintén tudomásul vette azzal a megjegyzéssel, hogy vagy az alap neve, vagy pedig rendeltetése lesz megváltoztatandó — és mert a presbiterium az alap rendeltetését fent óhajtotta tartani, helytelenül „Egyházfentartási alapnak" nevezte el.

A presbiterium 53—1916. sz. határozatával kapcsolatosan jóváhagyás céljából 3 egyező példányban beterjeszti az 564—1915. sz. egyházkerületi végzésben elrendelt „egyházfentartó alapjának" alapitó levelét, melynek alaptőkéjét az a 6000 Kor. alkotja, amit a presbiterium e célra eddigi egyházfentartási alapja tőkéjéből felajánlott.

> Egyházmegyénk közgyülése, tekintettel arra, hogy az alapok célja és felhasználása tárgyában véglegesen határoz, tekintettel továbbá arra, hogy itt pusztán egy alaptőkének a presbiterium eredeti intenciói szerint való felhasználásáról van szó, amit annak idején az egyházkerület is tudomásul vett: a tenkei presbiterium egyházfentartási alapjának kettéválasztása tárgyában kelt határozatát végleg jóváhagyja és

megengedi, hogy a jelenleg 31656 K 52 f. tőkéjü egyházfentartási alapból 6090 koronát az 564—1915. sz. egyházkerületi határozatban létesiteni kötelezett „egyházfentartó alapjára“ 25566 K 52 f-t pedig „Lelkészlak épitési és templomrenoválási alapjára“ forditson s az igy felhasznált alapot az alapok egyházmegyei törzskönyvéből törölteti.

A létesiteni szándékolt „Egyházfentartó alap“ alapitó leveleit szintén végleg jóváhagyja azzal a módositással, hogy a tenkei egyház évi hozzájárulását nem 20 koronában, hanem — mivel Tenkének és szórványainak a lélekszáma 2264, évi 46 (Negyvenhat) korona kikerekitett összegben állapitja meg. E módositással záradékolt alapitó-levelek közül 1 példányt a tenkei egyház, 1 példányt a nagyszalontai egyházmegye, 1 példányt pedig a tiszántuli egyházkerület levéltárában helyeztet el megőrzés céljából.

Az ujonnan létesült „Egyházfentartó alapitvány“ és Lelkészlak épitési és templomrenoválási alap“ egyházmegyei törzskönyvezését elrendeli.

36. szám. Tenkei lelkész és főgondnok a presbiterium 52—1916. és az egyházközségi közgyülés 2—1916. számu névszerint hozott határozata alapján megerősités céljából beterjesztik az ujonnan épitendő lelkészi lakásnak Orbán János tenkei vállalkozó által 1914. julius 18-an készitett tervrajzát és 17429 K 74 fillérre rugó költségelőirányzatát.

A presbiterium fenti határozatában az épitési költség fedezetére már most kijelöli és leköti „Egyházfentartási alapjából“ 25566 K 52 f. tőkével képzett „Lelkészlak épitési és templomrenoválási alapját és annak az épitkezés megkezdéséig leendő szaporulatát. És mert a háboru megszünte után sem remélhető, hogy az épitkezést és ezzel kapcsolatosan tervezett templomrenoválást a most beterjesztett költségelőirányzat egységárai alapján foganatositani lehessen: a szükséges összeg előteremtésére pótadó kivetését határozza el.

Tekintettel továbbá arra, hogy a háboru szülte nehéz viszonyok között az anyag- és emberhiány folytán szinte lehetetlenné vált az épitkezés: arra kéri egyházmegyénk közgyülését, tekintsen el 54. ad 12/1915. sz. azon határozatától, amely szerint az egyház az épitkezést már a folyó évben foganatositani köteles és adjon haladékot arra a háboru végeztéig.

Esperes ur a tervet és költségszámitást felülbirálás céljából Biharvármegye államépitészeti hivatalához tette át.

Az államépitészeti hivatal 515—A. 1916. sz. átiratában a terven és

költségelőirányzaton feltüntetett csekély módositással a tervet kivitelre alkalmasnak találta, a költségelőirányzatra pedig azt jegyezte meg, hogy az árak 50%-os emeléssel felelnek meg a mai árviszonyoknak

Egyházmegyénk közgyülése 54. ad 12/1915. sz. végzését hatályon kivül helyezve, megengedi a tenkei presbiteriumnak, hogy lelkészi lakását a háboru bevégződése után épittesse fel.

A lelkészi lakásnak Bihar vármegye államépitészeti hivatala által kivitelre alkalmasnak talált tervét az államépitészeti hivatal módositásaival együtt a maga részéről jóváhagyja s utasitja a presbiteriumot, hogy a jóváhagyott terv szerint és a változott viszonyok tekintetbe vételével átszámitott költségelőirányzat alapján a háboru végeztével mulhatatlanul foganatositsa az épitkezést.

Erről a jóváhagyott tervvel és a keletkezett összes iratokkal a tenkei presbiteriumot jegyzőkönyvi kivonaton értesiti.

37, szám. Kalas Ferenc belényessonkolyosi lelkész, mint a magyarcsékei anyaegyház felügyelő lelkésze beterjeszti a magyarcsékei presbiterium 1916. április 15-én tartott gyülésének 7. számu határozatát, melyben a presbiterium megelégedéssel hálával veszi tudomásul azon örvendetes tényt, miszerint a nagym. m. kir. vall. és közokt. minister ur a magyarcsékei református egyháznak anyaegyházzá alakulását s ezen egyházban uj lelkészi állás szervezését indokoltnak ismerte el s ennek következtében a lelkészi javadalomnak 1600 K-ra való kiegészitéséhez 1326 K 29 f. kongruát állapitott meg.

A presbiterium azon kéréssel fordul az egyházmegyei közgyüléshez, miszerint hatalmazza fel a magyarcsékei egyházat a lelkészválasztást megelőző intézkedések megtételére, valamint a lelkészválasztás végbezvitelére.

Egyházmegyénk közgyülése igaz örömmel veszi tudomásul ama kiválóan fontos, eredményeiben messze kiható tényt, hogy a nagyméltóságu m. kir. vall. és közoktatásügyi kormány a magyarcsékei reform. egyháznak anyaegyházzá alakulását, ebbe uj lelkészi állás szervezését elismerte s az uj lelkészi állás javadalmának 1600 K-ra való kiegészitéséhez 1326 K 29 f. kongruát engedélyezett.

Hálás köszönetét fejezi ki gróf Tisza István egyházmegyei gondnok őnagyméltóságának, aki nagyszámu országos tennivalói közepette is nagybecsü gondjaira méltatta a fejlő-

dés kezdetén levő kis anyaegyházat s annak ügyeiben minden eredménnyel eljárt.

Köszönetét és elismerését nyilvánitja dr. Halász Elemér főszolgabirónak, akinek nevéhez füződik a magyarcsékei egyház megalapitása körül a kezdeményezés, valamint a kezdet akadályainak leküzdése is.

Felhivja felügyelő lelkészt és általa utasitja a presbiteriumot az uj lelkészi állás betöltésére vonatkozó minden a presbiteriumot illető törvényes intézkedés megtételére.

37/a szám. Kalas Ferenc belényessonkolyosi lelkész a magyarcsékei egyház felügyelő-lelkészi állásáról lemondását bejelenti, kéri annak elfogadását s helyébe más felügyelő-lelkész választását. Lemondásának oka az, hogy a magyarcsékei egyház lelkészi állását elnyerni óhajtja, miért is egyházi törvényeink szerint a magyarcsékei egyház ügyeit tovább nem vezetheti.

Egyházmegyénk közgyülése, amikor Kalas Ferenc lemondását a magyarcsékei felügyelő lelkészségről a kérvényben felhozott indokok alapján elfogadja, ugyanakkor a magyarcsékei hivek gondozása, az egyház ügyeinek lelkiismeretes és buzgó vezetése, az egyház anyásitása érdekében kifejtett nagy és maradandó értékü munkásságért e ismerését és köszönetét nyilvánitja.

A felügyelő-lelkészi tennivalók további ellátásával Polgár Gyula fenesi lelkészt bizza meg. Felhivja az uj felügyelő-lelkészt, hogy a lelkészi hivatal ügyeit elődjétől, Kalas Ferenc lelkésztől a presbiterium közremüködése mellett haladéktalanul vegye át s ennek megtörténtéről esperesi hivatalhoz tegyen jelentést.

38, szám. Kalas Ferenc, mint a magyarcsékei egyház felügyelő-lelkésze beterjeszti a presbiteri és egyházközségi gyülések egyező határozatait, melyek szerint a magyarcsékei egyház özv. egy Breider Mórné Gerster Katalin és Breider Berta magyarcsékei lakosoktól mint eladóktól megvette a magyarcsékei 237. sz. tkvi betétben A. 1—4. sorszám alatt felvett 72. 73/1. hrsz. belsőséget képező házas telket, a $^4/_{804}$-ed rész közös legelő és $^4/_{740}$-ed rész közös erdőilletőséggel együtt a belsőségen levő összes épületekkel, mellékhelyiségekkel együtt. A belsőségen van lakás 5 szobával, konyhával, éléskamrával, 2 folyosó, 1 fürdőszoba berendezéssel, pince, 1 istálló, zárt kocsiszin, mosókonyha, nyitott fásszin.

A vételár 24000 K, amely összegből 10000 K-át a jelen szerződésnek felsőbb egyházhatósági jóváhagyásától számitandó betétfelmondási idő lejártától számitott 15 nap alatt tartozik vevő eladóknak nyugta ellenében kifizetni.

A hátralékos 14000 korona, vételárhátralék gyanánt a tulajdonjoggal egyidejüleg a szerződés jóváhagyásától számitott két évre, mint kamatmentes, hat évre pedig mint 6%-ot kamatozó összeg az adás-vétel tárgyát képező ingatlanra fog bekebeleztetni.

A 14000 K hátralékos vételárat ezalatt a hat év alatt tetszés szerinti törlesztés mellett teljesen ki kell fizetnie vevőnek.

A vevő református egyház 1916. évi november hó 1-től lép az ingatlan birtokába és használatába, ezen időtől viseli az adó és egyéb közterheket. Eladók azonban tartoznak a lelkész megválasztása esetén ennek lakása gyanánt két szobát és egy folyosót rendelkezésére addig is átbocsátani, viszont a vevő egyház gondoskodni köteles arról, hogy eladók részére, akiknek ügyeik rendezése miatt Magyarcsékén 1916. november 1. után is többször meg kell jelenniök, egy szobát a megválasztott lelkész az elszállásolás céljaira átengedjen.

Beterjeszti az adásvételi szerződést 4 egyező példányban a hiteles telekkönyvi kivonattal együtt.

A presbiteri és egyházközségi közgyülésnek a szerződést elfogadó határozataik egyértelmüleg előadják, hogy az adósegélyben a lelkész lakbérére engedélyezett 500 koronáért, — még ha volna is alkalmas lakás — lakást bérelni nem lehet. Magyarcsékén pedig lelkésznek megfelelő lakást nem lehet találni. Ez volt egyik főoka, mely az egyházi vezetőséget a lelkészlaknak kiválóan alkalmas, a vételárnál jóval többet érő ingatlan megszerzésére buzditotta.

A vételár első részletének 10000 koronának kifizetése után 2 évig az egyházat nem terheli semmi, a lelkészlakbérére adott 500 + 500, együtt 1000 koronát az egyház a vételár törlesztésére fordithatja s lesz ideje, hogy a további 6 évre olcsóbb kölcsönről, vagy tőkesegély kieszközléséről gondoskodjék. Törlesztésre fordítható az egyház tulajdonát képező, 3200 koronát ma is megérő telek ára, mely a lelkészlak céljaira volt szánva. A hátralékos vételár tőkéjének törlesztésére és kamatainak kiegyenlitésére fedezetül szolgál a hiveket még 3 évig kötelező rendkivüli épitési adó, melynek évi összege 200 kor., a szórványokból befolyó adó s végül a lelkészlak 5-ik szobájának évi bérjövedelme 400 kor. összegben. Ezt az 5-ik szobát a többitől zárt folyosó választja el s ennek a szobának bérbeadását az egyház a megválasztandó lelkésszel szemben feltételül köti ki mindaddig, mig az ingatlan vételára teljes kiegyenlitést nem nyer. Igy a 6 évre fenmaradó 13000 korona hátralékos

vételár 6%-os, évenkint 780 koronát kitevő kamatainak fedezésre 3 évig 1000, 3 év mulva a rendkivüli adó megszünése után pedig 900 korona nyujt fedezetet. Kérik a beterjesztett adásvételi szerződés jováhagyását.

Egyházmegyénk közgyülése a magyarcsékei egyház által bemutatott adásvételi szerződést jóváhagyja s végleges megerősités végett felterjeszti a tiszántuli református egyházkerületre.

Utasitja a magyarcsékei egyházat, hogy a szerződés végleges jóváhagyása után az abban foglalt összes kötelezettségeinek mindenkor a legpontosabban tegyen eleget s kötelezi az egyházat, hogy az adósegélyből folyó évi 500 korona lelkészi lakbért, a hivekre rendkivüli épitési adóként 3 évi időtartamra kivetett 200 K-t, valamint a lelkész 5-ik szobájának évi bérét kizáróag a 14000 K hátralékos vételár évi kamatainak kiegyenlitésére az ezután fenmaradó összeget pedig a töke törlesztésére forditsa mindaddig, mig a vételár teljesen kifizetve nem lesz.

Kötelezi továbbá arra, hogy a lelkészlak céljaira meglevő telkét is a vételár törlesztésére forditsa.

Utasitja az egyházat, hogy a hátralékos vételár kifizetésére szánt, szerződésileg biztositott 8 évet használja fel arra, hogy olcsó és kényelmes kölcsönt szerezhessen.

Végül utasitja az egyházat, hogy a hátralékos vételár törlesztésére forditott összegek felhasználásáról és a még fizetetlenül fenmaradó összegről a rendes évi számadásokkal egyidejüleg, de külön elszámolásban évről-évre tegyen jelentést egyházmegyénk számvevőszékének.

39. szám. Egyházmegyénk közgyülése 54—1915. sz. határozatával arra kötelezte a belényessonkolyosi egyházat, hogy a tarthatatlanná vált lelkészlakást 1916-ban épitse ujjá. Az egyházmegyei végzést a presbiterium 21—1915 sz. határozatával tudomásul is vette, belátja, hogy a lelkészlakás teljes mértékben sürgős ujitást kiván, ámde a jelen háborus időben, mikor az épitési munkára alkalmas egyháztagok és mesteremberek mind katonai szolgálatot teljesitenek, az anyag beszerzése és szállitása is a legnagyobb nehézségekbe ütközik, mély tisztelettel kéri tehát egyházmegyénk közgyülésének engedélyét arra nézve, hogy a lelkészlak ujjáépitését a háboru bevégződése után teljesithesse.

Egyházmegyénk közgyülése a belényessonkolyosi egyház beadványában foglalt kérelmet a felhozott indokoknál

fogva méltányosnak s mint ilyet teljesíthetőnek tartja, miért is megengedi a belényes-sonkolyosi egyháznak, hogy a lelkészlak ujjáépitését a háboru bevégződése után haladék nélkül hajtsa végre.

40. szám. Erdőhegyi lelkész és gondnok jóváhagyás céljából beterjesz ik a presbiterium 8—1916. számu határozatát, melyben az egyházkerület 564—1915. számu végzésével elrendelt egyházfentartási alap létesitésére felhasználható tőkék gyanánt a jelenleg kezelése alatt álló alapok közül a következőket jelöli meg:

1. a magtári pénzalapot, melynek állaga 1915. december 31-én 1734 K 03 f. és amelynek célja a 31—1911. sz. egyházmegyei végzéssel jóváhagyott alapitó-levél szerint „a közszükségletek részben leendő fedezése által a hivek adóterheinek csökkentése."

2. az egyházi és iskolai alap, melynek állaga 1915. december hó 31-én 2601 K 89 f

3. a Joó István-féle alapot, melynek állaga 1915. december hó 31-én 207 K 12 f.

4. a Papp Juliánna-alapot, melynek állaga 1915. december 31-én 237 K 50 f.

Ugyancsak e célra óhajtják felhasználni az egyetemes konvent 8—1915. sz. végzésével az 1908 évig visszamenőleg egy összegben 3321 K 12 f-ben u alt egyetemes adóalapi segélypótléknak a normál költségvetés keretein belül felmerült szükségletek után fenmaradó részét 2287 K 39 fillért,

6. az egyház bérházának 1915. évi jövedelméből az azt terhelő annuitás és fentartási költség levonása után fenmaradó összegét 262 K 75 f-t. az 1—6. cimek alatt összesen 7330 K 39 fillért.

Végül ugyancsak e célra ajánlják fel az egyház 1909. évben 10500 K költséggel épült bérházát is, azzal a kikötéssel, hogy ez csak akkor menne át az egyházfentartási alap kizárólagos tulajdonába, amikor az épitésére az alapok tőkéjéből kölcsönvett összeget letörlesztette. Megjegyzik még, hogy mivel az egyházfentartási alap létesitésére felhasználhatónak jelzett „magtári pénz", „egyházi és iskolai", „Joó István-féle", és „Papp Julianna" alapok tőkéje 4870 K 54 f. fedezetet talál a bérház értékében, ezt a 4870 K 54 fillér bérházat terhelő kölcsönösszeget visszafizetettnek tekintik, vagyis készpénzben nem 7330 K 68 f-t, hanem csak 2550 K 14 f-t fizetnének be a létesitendő egyházfentartási alap pénztárába.

Egyházmegyénk közgyülése tudomásul veszi az erdőhegyi presbiterium azon dicséretes buzgóságát, amelylyel egy-

házfentartási alapját, régebbi alapjainak lekötésével magasabb összegben akarja megalkotni Mivel azonban a beterjesztett jegyzőkönyvben csak a „Magtári pénzalap“ felhasználhatósága van indokolva, a másik háromé pedig semmivel sincsen, mielőtt a felhasználhatóság kérdésében döntene, felhivja a presbiteriumot, hogy az „Egyházi és iskolai“, a „Joó István-féle“ és a „Papp Juliánna“ alapok keletkezéséről, céljáról és felhasználási módjáról tegyen jelentést egyházmegyénk közgyüléséhez.

A létesitendő uj alap realitása szempontjából azonban szükségesnek tartja, hogy a felhasználható alapok tőkéjét készpénzben, takarékpénztári betétben vagy jelzáloggal biztositott kötvényekben é nemcsak papiroson adja át az egyházfentartási alapnak.

Nem járulhat hozzá ahhoz, hogy adósegély-pótlékából 2287 K 39 f-t, bérháza jövedelméből pedig 262 K 75 fillért forditson a létesitendő egyházfentartási alapra, mert ezeket a 84 b., 1914. számu egyházmegyei végzés az alapok pénztáránál fennálló adósságaiknak a törlesztésére rendelte teljes összegükben.

Végül nem kifogásolja közgyülésünk, ha bérházukat terhe nek letörlesztése után szintén az egyházfentartási alap tulajdonába engedik át.

41. szám. A nagyszalontai református egyház lelkésze, Böszörményi Lajos beterjeszti a „Bondár Ferenc ösztöndij-alapitvány“ alapitó levelét három egyező példányban, kéri azoknak megerősitését.

Az alapitványi összeg 200 ko ona, melynek évi kamatait az alapi ó-levélben meghatározott feltételek mellett a nagyszalontai református elemi iskolába járó, a VI-ik osztályt végzett. a magyar történelemben legkiválóbb előmenetelt tanusitó fiugyermek jutalmazására kell forditani.

Egyházmegyénk közgyülése a „Bondár Ferenc ösztöndij-alapitvány“ alapitó levelét, mi el az a törvényes kellékeknek mindenben megfelel, jóváhagyja és megerősiti. A három egyező példányban kiállitott alapitó-levélből egy példányt a tiszántuli református egyházkerület, egy példányt a nagyszalontai református egyházmegye, egy példányt a nagyszalontai református egyház levéltárában helyez el megőrzés végett.

42. szám. A nagyszalontai presbiterium lelkész-elnöke jóváhagyás céljából beterjeszti a Bonczos Mihály által elemi iskolába járó fiugyermekek részére tett ösztöndij-alapitvány alapitó-levelét három egyező példányban.

Ezen alapitványra Bonczos Mihály nagyszalontai birtokos 1901. julius 21-én kelt végrendeletében 2000 K-t hagyományozott abból a célból, hogy annak évi kamatai „Nagyszalonta városában született vagy születendő, vallási és nemzetiségi különbség nélkül, elemi iskolába járó, jó tanuló s erkölcsü, szegénysorsu fiugyermekek" között ösztöndij gyanánt osztassanak ki.

A presbiterium az alapitványi vagyont a Nagyszalontán iskolát fentartó egyházak népességi aránya szerint ugy osztotta meg, hogy 1800 K-t a református, 160 K-át a római katolikus, 160 K-át pedig az izraelita egyházak pénztárába utalt s a maga részéről a kezelésbe átvett 1800 K vagyonról 1910. augusztus 21-én alapitó levelet állitott ki, melyet egyházmegyénk közgyülése 69—1910. számu végzésével jóvá is hagyott.

A vallás- és közoktatásügyi ministerium azonban 152304/1913. sz. alatt kelt leiratában az igy 1800 K-ról kiállitott alapitó-levelet kormányhatóságilag jóváhagyhatónak nem találta, mert ez nem felel meg az alapitó intencióinak, mert a még ezután létesithető felekezeti vagy állami iskolák tanulóit és a felekezetek számarányának esetleges megváltozását figyelmen kivül hagyja.

A minister ezen rendelkezése ellen a presbiterium 1914. december 15-én előterjesztéssel élt, melyben igazolta, hogy az alapitó intenciói csak a most meglevő református, római katholikus és izraelita egyházak iskoláinak a tanulóira vonatkoztak.

Ennek dacára a ministerium 37626/1915. számu leiratában előbbi rendelkezését fentartotta s felhivta a presbiteriumot, hogy a római kath. és izraelita egy ázaknak átadott alapitványi vagyont, 160+160 koránát vegye vissza s a 2000 koronáról állitson ki ujabb alapitólevelet.

Ennek az ujabb, 2000 K-ról szóló alapitó-levélnek a jóváhagyását kéri most a presbiterium egyházmegyénk közgyülésétől.

Egyházmegyénk közgyülése az alapitványok kezeléséről szóló egyházkerületi szabályrendelet 10. §-ának megfelelően készitett alapitó-leveleket végleg jóváhagyja s azokból 1 példányt a keletkezett összes iratok kapcsán a nagyszalontai református egyház, 1 példányt a nagyszalontai egyházmegye, 1 példányt pedig a tiszántuli egyházkerület levéltárában helyeztet el megőrzés céljából.

Az 1910. augusztus 21 én 1800 koronáról kiállitott s 69—1910. sz. egyházmegyei végzéssel jóváhagyott és jelen alapitó-levelek megerősitésével joghatályát veszitett alapitólevelek megsemmisitését elrendeli s felkéri az egyházmegyei és egyházkerületi levél árakat, hogy ezen náluk őrzött példányokat küldjék meg a nagyszalontai presbiteriumnak megsemmisités céljából.

43. Főtisztelendő Püspök ur, mint az országos református lelkészegyesület elnöke 570—1916. szám alatt következő levelet intézte Esperesünkhöz: „Nagytiszteletü Esperes Ur! Bizonyára élénk figyelemmel és rokonszenvvel méltóztatik kisérni azt a jóakaratu törekvést, amit az elnökségem alatt álló Országos Református Lelkészegyesület a közegyház egyetemes érdekeinek hüséges szolgálatában kifejt.

Törekvésének keresztülvitelében nagyon is reá van utalva az egyesületi tagok által fizetni vállalt 10 K-ás tagsági dijakra.

Az egyesület 1915. é.i kongresszusának vonatkozó határozata alapján bi alommal és szeretettel kérem Nagytiszteletedet, hogy vagy saját hatáskörében vagy az egyházmegyei közgyülés utján kegyeskedjék akként intézkedni, hogy a tagdijakat, amint az már több egyházmegyében történik, az egyházmegyei pénztárosok esetleg a kongruából vagy a korpótlékból levonás utján szedjék be és szolgáltassák be az O. R. L. E. pénztárnokához (Hajdu Zsigmond pénztárnok, Debrecen, Domb-utca 17.)

Kérésem megujitás mellett vagyok Nagytiszteletednek atyafiságos szeretettel szolgatársa. Debrecen 1916. április hó 7-én.

Dr. Baltazár."

Egyházmegyénk közgyülésének nem áll módjában annak elrendelése, hogy az Országos Református Lelkészegyesület tagdijait az e. megyei pénztáros a kongruából vagy a korpótlékból levonás utján szedje be, de azon reményben van, hogy egyházmegyénkben az O. R. L. E. tagdijainak beszedését illetőleg az eddig követett eljárás alkalmazása ezután is kielégitő eredménynyel fog járni.

44. Az egyházmegyei lelkészegyesület nevében és megbizásából Szondy Géza ügyvezető-elnök beterjeszti az egyesület f. hó 26-án tartott közgyülése 6. számu határozatával módositott alapszabályát 2 példányban és annak megerősitését kéri.

Egyházmegyénk közgyülése a beterjesztett lelkészegyesületi alapszabályt jóváhagyja, megerősiti és az egyik pél-

dányt levéltárba elhelyezi, a másik példányt a lelkészegyesületnek visszaadja.

Tudomásul vétetik, hogy az Egyházmegyei Egyházi Értekezlet megszünt, könyvtárát és vagyonát a Nagyszalontai Református Egyházmegyei Lelkészegyesületnek adta át.

Ezt megokolja azon körülmény, hogy ezen testület 1875-ben mint „Lelkészegyesület alakult meg s mint ilyen állott fenn és müködött 1895-ig, amikor is Egyházmegyei Egyházi Értekezletté változott. Most eredeti alakulására visszatérve olvadt be a Nagyszalontai Református Egyházmegyei Lelkészegyesületbe.

44/a. Az egyházmegyei lelkészegyesület tisztelettel kéri az egyházmegyei közgyülést: méltóztassék felhivni a kebelbeli egyházak presbiteriumait; melyek a lelkészek és tanitók természetben való fizetését megváltották, hogy — tekintettel a megnövekedett drágaságra — lelkészeiknek és tanitóiknak a megváltott javadalmaknak lehe őleg a mai árát adják meg.

Egyházmegyei közgyülésünk felhivja a helybeli egyházak presbyteriumait, melyek a belhivatalnokok természetben való fizetését megváltották, hogy e megváltott javadalmaknak lehetőleg a mai árát szolgáltassák ki.

Vegyék figyelembe a megnehezedett időket, melyek többé-kevésbé mindenkit érintenek ugyan, de legsulyosabb teherként azokra nehezednek, kiknek a fizetésük megszabott, sőt — mint a lelkészeké napról-napra fogy. A földek nagy része parlagon hever, vagy a legcsekélyebb jövedelmet adja, a stóla pedig ugy számában, mint összegében apadóban van.

Vegyék figyelembe, hogy a természetben való járandóságokat eredetileg mindenütt csak 5 évre váltották meg az akkori értékben, az 5 év pedig már évekkel, sőt évtizedekkel ezelőtt letelt s az akkor megállapitott összegen ma csak a 3-ad, sőt negyed résznyit lehetett beszerezni.

Vegyék figyelembe végül, hogy egyes egyházmegyék egyházai minden évben, ugy most is a folyó árban fizetik a természetbeni javadalmakat s az állam is minden hivatalnokának drágasági és más pótlékot ad

Egyházmegyei közgyülésünk e határozat végrehajtására nagytiszteletü esperes urat felkéri.

45. szám. A nagyszalontai református egyházmegyei tanitó és segélyegyesület felterjesztést intézett az egyházkerületi közgyüléshez, kérve, hogy az egyházkerület helyezze hatályon kivül a 362—1915 számu végzését, melyben a tanitók magánfoglalkozásának engedélyezését az iskolaszékekre bizta s állitsa vissza a régi gyakorlatot, mely szerint az ilyen kérdések eldöntése az egyházmegyei főhatóság jogkörébe tartozott.

Az egyházkerületi közgyülés 781—1915. számu határozatával ezen beadványt véleményezés és határozathozatal végett egyházmegyénk közgyüléséhez utalta.

> Egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai református egyházmegyei tanitó és segélyegyesület kérését az itt nem részletezett, de a beadványban bőven kifejtett okok alapján helyesnek, méltányosnak s olyannak tartja, hogy a magánfoglalkozás kérdése az iskolák és tanitók érdekével összhangzóan csakis igy oldható meg teljes megnyugvásra, épen ezért magáévá teszi a tanitóegyesület kérését s a legmelegebben javasolja az egyházkerület közgyülésének, hogy a beadvány szerint a 362—1915 számu egyházkerületi határozatot helyezze hatályon kivül s a magánfoglalkozások engedélyezésének elintézését utalja a régebbi s nagyon jól bevált eljárás szerint az egyházmegyék esperesének és közgyülésének jogkörébe.

46. Nagy Imre biharugrai lelkész s egyházmegyei tanácsbiró a középeurópai protestáns egyházak szövetségének létrehozása tárgyában alábbi kéréssel fordul egyházmegyénk közgyüléséhez:

„Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés! A középeurópai protestáns egyházak szövetsége tárgyában teszek javaslatot, tisztelettel kérve, hogy e javaslatomat magáévá tenni s felsőbb egyházi hatóságaink utján a középeurópai protestáns egyházak szövetségének megalkotásával e javaslat fölterjesztésével az első lépést megtenni méltóztassék! A hü s kitartó szövetségben az akadályokon is diadalmaskodó erő, a gyöngeséget is erőssé tevő szeretet, a szeretetet munkára serkentő, irányitó hatalom van, amint ezt a Kalvineum létrejötte is igazolja; de van méltóság is, mely meghallgatást követelhet ott is, hol kisebb testületek szava siker nélkül hangzik el.

E szövetségnek munkásszervei lehetnének: a középeurópai protestáns lelkészek, tanárok és tanitók egyesületei.

E mi világunkat átalakitani készülő küzdelmes napokban, amikor országok szövetkeznek közös harcokra, közgazdaság, ipar, kereskede-

lem hangadó tényezői, sőt a tudomány zászlóvivői nemzetközi szövetkezésekben keresik az érvényesülés nagyobb fejlődését, Isten országának munkásai sem maradhatnak elszigetelt s országos határaikon belül sinylődő erőtlenségükben. Hiszen annyi teendő vár reánk a közeljövőben, egyházaink megerősitésének, a kül- és belmisszió intenziv munkájának, lelkészeink, tanitóink fizetésrendezésének, protestáns sajtónk felvirágoztatásának, özvegyeink, árváink sorsa biztositásának munkaterén, hogy e szövetkezés szükséges volta szinte kiáltólag szólt hozzánk

A jövő 1917. évben az országos jelentőségen tulemelkedő reformáció negyedik évszázados fordulóját ünnepli a protestáns keresztyénség. Ez ünneplés fényét s jelentőségét aligha adhatná meg valami méltóbb módon, mint a középeurópai protestáns egyházak szövetségének megalakitása, mely egyéb áldások mellett biztositathatná azt is, hogy protestáns népünket további nehéz időkben is olcsó bibliákkal láthassuk el.

Biharugra, 1916. április 14. Tisztelettel

Nagy Imre református lelkész.

Egyházmegyénk közgyülése a maga részéről is teljes meggyőződéssel vallja, hogy a középeurópai protestáns egyházak szövetsége, ha létre jöhet az evangyeliumi keresztyénség életének üdvös és áldásos fejlődésére nagyon sokat tehet, ugyanazért a benyujtott javaslatot örömmel elfogadja s azt a további intézkedés céljából meleg pártolással terjeszti a főtiszteletü egyházkerületi közgyülés szine elé.

47. Egyházmegyénk közgyülése az egyházmegye esperesének évi 1000 korona tiszteletdijat fizetett az egyházmegyei közigazgatási pénztár terhére az 1909. évig; ekkor 11—1905. számu határozatával kimondotta, hogy az esperes tiszteletdiját az egyházkerület által az esperes részére folyósitott 1500 korona államsegéllyel teljesen fedezetnek tekinti. Ettől az időtől kezdve tehát egyházmegyénk az ő esperesének semmi tiszteletdijat a maga erejéből nem adott.

Rácz Gyula egyházmegyei számvevőszéki elnök most azt inditványozza, hogy egyházmegyénk, tekintet nélkül az egyházkerülettől kiutalt államsegélyre, adja meg esperesének a közigatási pénztár terhére a régebben is folyósitott 1000 korona tiszteletdijat. Inditványát megokolja az esperesi teendők rohamos szaporodásával, a megélhetési visszonyoknak 1909. óta még a békés időben is egyre nagyobbodó nehézségeivel s kimutatja, hogy ezt egyházmegyénk annál könnyebben megteheti, mert a közigazgatási pénztár évről-évre felesleggel zárul, máris 17000 koronán felül van tőkéje ezekből a feleslegekből s igy az

1000 korona esperesi tiszteletdij beillesztése semminemü külön megterheltetést nem fog jelenteni.

Egyházmegyénk közgyülése a legteljesebb mértékben méltányolva az esperesi munkakört, amelynek teendői napról-napra szaporodnak, a nehéz megélhetési viszonyokat, amelyeknek enyhülésére semmi kilátás nincsen: a legnagyobb készséggel teszi magáévá Rácz Gyula inditványát s kimondja, hogy a 11—1909. számu egyházmegyei határozat hatályon kivül való helyezésével az egyházmegye mindenkori esperesének tekintet nélkül az egyházkerülettől adott s adandó államsegélyre, évi 1000 korona (egyezer) korona tiszteletdijat fizet 1916. január 1-től számitandólag.

48. A Kisperegi egyház még az 1915. év folyamán elhatározta, hogy 3 uj tantermet és egy tanitói lakást épittet s ezekre 40.000 korona tőkesegélyt kér. Egy uj tanterem és tanitói lakás az 1915. évben szervezett negyedik iskola és tanitói céljaira szükséges, a másik két uj tanterem pedig a meglévők helyett. Ugyanekkor az egyház azt is elhatározta, hogy régi tantermeit 4559 kor. 94 fillér költséggel kijavittatja.

Egyházmegyénk közgyűlése 76—1916. sz. határozatával utasitotta a kisperegi egyházat arra, hogy e nagyobbszabásu ügyet kellőleg előkészitve terjessze be közgyülésünkhöz, nevezetesen a terveket és költségvetéseket vizsgáltassa meg Aradvármegye államépitészeti hivatalával. Figyelmeztette egyházmegyénk közgyülése a kisperegi egyházat a beadványában foglalt azon ellenmondásra, hogy a régiek helyett két uj tantermet kiván épiteni s ugyanekkor ezek kijavitására 4559 kor. 94 fillér összeget irányoz elő, mert ha a régi termek kijavithatók, akkor szükségtel n ujat épiteni, ha pedig nem lehet kijavittatni, akkor meg felesleges ezekre 4559·94 koronát előirányozni. Utasitotta tehát a kisperegi egyházat, hogy a IV. iskola és tanitói lakás felépitésén kivül ujabb épitkezésekkel ne terhelje meg az egyházat, ne különösen azért, mivel az egyház eme nagyobbszabásu épitkezésének keresztülvitelénél tisztán a tőkesegélyre kiván támaszkodni, az pedig bizonytalan, hogy az egyház kap-e tőkesegélyt és mennyi összeget. Végül arra utasitotta egyházmegyénk közgyülése a kisperegi egyházat, hogy meglevő épületeit és tantermeit javitassa ki, amennyiben pedig azok nagyobb javitásra, vagy átalakitásra szorulnának, készittessen ezekre is tervet és költségvetést.

Szondy Géza lelkész egyházmegyénk közgyülésének 76—1915. sz. határozata ellen felebbezést nyujtott be a tiszántuli egyházkerület

közgyüléséhez, kérte ennek feloldását s ezzel szemben az egyház határozatának megerősitését. Az egyházkerületi közgyülés 623—1915 sz. végzésével a felebbezést elutasitotta s egyházmegyénk határozatát jóváhagyta. Esperes utján felhivta felebbező lelkészt, hogy egyháza iskolaépitési tervét közvetlen fölöttes hatóságával összhangban, annak utasitása szerint igyekezzék megvalósitani

A kisperegi presbiterium f. évi január hó 27-én tartott gyülésében foglalkozott az egyházkerület által is jóváhagyott egyházmegyei határozattal, mellyel szemben eddigi álláspontját fentartva, továbbra is ragaszkodik a negyedik uj iskola és tanitói lakás, ezenkivül még két uj tanterem felépitéséhez, tőkesegély iránt való igényét azonban 40.000 koronáról 32.000 koronára mérsékli, mivel 24—1915. sz. határozatában kimondja, hogy a meglevő tanitói lakások javitását a segély megnyerése esetén saját erejéből teljesiti, az épitkezéseket pedig a nyert segély arányában eszközli.

Az 1915. évi szeptember 23-iki egyházmegyei gyüléshez intézett beadványa szerint a kisperegi egyháznak a tanitói lakások és régi iskolaépületek kijavitására 4559·94 koronára volt szüksége, a mostani beadvány szerint pedig a 40.000 kor. tőkesegélynek 32 000 koronára való mérséklése folytán ugyanezen munka 8000 koronába kerülne.

A presbiterium a terveket és költségvetéseket felterjesztette Aradvármegye közigazgatási bizottságához, melyeket a vármegyei közig. bizottság 330—1916. K. B. számu határozatával a terveken eszközölt módositásokkal együtt elfogadott. Határozatának indokolásában kimondotta a közig. izottság, hogy a kisperegi református iskolák jelenlegi elhelyezése sem tanulmányi, sem egészségi szempontokból nem megfelelők s az iskola jól felfogott érdekében az épületek ujjáépités felette szükséges. A bemutatott költségvetésekre nézve a kö igazgatási bizottság azon észrevételt tette, hogy az ott feltüntetett egységárakkal szemben 25—30% áremelkedés valószinü.

Aradvármegye közigazgatási bizottságának emlitett számu leiratát a presbiterium 1916. április 5-én tartott gyülése tudomásul vette, mely alkalommal lelkész jelentette, hogy az épitő mester a folytonosan emelkedő árak miatt költségvetés készitésére nem vállalkozik

Lelkész és gondnok a presbiterium nevében beterjesztették a terveket és költségvetések t, valamint az ezeket elfogadó presbiteri határozatokat esperesi hivatalhoz. Egyházmegyénk esperese azonban hivatkozva a 76—1915. sz. egyházmegyei és a 623—1915. sz. egyházkerületi határozatokra, azon figyelmeztetéssel adta vissza a beadványt összes irataival együtt a kisperegi egyháznak, hogy minden más épitkezési terv kikapcsolásával csupán a negyedik uj iskola és tanitói lakás terv-

rajzának költségvetésének jóváhagyását kérelmezzék egyházmegyénk közgyülésétől.

Lelkész és gondnok azonban ujból beterjesztik a kérvényt és annak iratait minden változtatás nélkül egyházmegyénk közgyüléséhez, kérik a tervrajzok és költségvetések jóváhagyását, a kisperegi egyháznak 32000 kor. tőkesegély elnyerésére való ajánlását. Végül kérik folyamodók, hogy — „ha az egyházmegyei hatóság annyira ellensége annak, hogy a kisperegi egyház nagyobb tőkesegélyben részesitessék“ — eszközölje ki a vall. és közokt. miniszter urtól azt, hogy az egyház a 4-ik iskolát bérelt helyiségben tarthassa fenn és az eddigi tantermek megfelelőknek nyilvánittassanak, mely esetben az egyház összes épitkezéseiről készséggel lemond.

Egyházmegyénk közgyülése 76—1915. számu határozatát mindenekben fentartva, a IV-ik uj iskola és tanitói lakás tervrajzát az Arad vármegyei közig. bizottság 330—1916. sz. határozata alapján, a tervrajzokon eszközölt módositások szigoru figyelembe vétele mellett a maga részéről is elfogadja, annak alapján az épités véghezvitelét a háboru befejezése után engedélyezi. Mivel az épitkezés költségét költségvetés nélkül megállapitani nem lehet, mivel a tőkesegély folyósitása 192[illegible]. előtt nem remélhető; ennélfogva az egyházat tőkesegély elnyerésére ez időszerint tárgyi alap hiányánál fogva is egyházmegyénk nem ajánlhatja.

Egyházmegyénk közgyülése a tiszántuli református egyházkerület utján kéri a nagymélt. vall. és közokt. Minister ur engedélyét, hogy a kisperegi egyház az elháritható épitkezési akadályok miatt ujonnan szervezett 4-ik iskoláját a háboru befejezte után az uj iskola felépitéséig bérházban helyezhesse el.

A 117—1913. sz. egyházmegyei végzéssel megállapitott rendkivüli adónak 32 évre való kiterjesztését engedélyezi azon feltétellel, hogy az ebből befolyó jövedelem az uj negyedik iskola épitkezési alapjaként külön kezeltessék mindaddig, mig az épitkezés megkezdhető nem lesz, azontul pedig kizárólag az épitkezésből fenmaradó költségek kiegyenlitésére és az esetleg nyert tőkesegély törlesztésére fordittassék. A rendkivüli adóból befolyó jövedelmek kezeléséről, felhasználásáról köteles az egyház minden évben szokásos számadásával kapcsolatban külön jelentést tenni egyházmegyénk számvevőszékéhez.

Meglepetéssel értesül egyházmegyénk közgyülése Arad

vármegye közig. bizottságának 330—1916. sz. határozatából arról, hogy a kisperegi iskolák ez időszerint sem egészségügyi, sem tanulmányi szempontból nem megfelelők. Egyházmegyénk jegyzőkönyveiben több mint tiz évre visszamenőleg a kisperegi iskolák az emlitett tekintetekben kifogás alá soha nem estek, csupán a két legutóbbi év jegyzőkönyveiben foglalt határozatok kötelezik az egyházat a tulzsufoltság megszüntetésére, melyet az egyház negyedik iskolájának felállitásával megszüntetett. Feltünő az ellenmondás a presbiteri határozatokban is, amelyek a régi tantermeket teljesen használhatatlanoknak nyilvánitják, de ugyanakkor előbb mégis kijavitani, utóbb pedig tanitói lakássá kivánják átalakitani, már pedig ha az iskolaépület nem egészséges iskolának, nem lesz egészséges tanitói lakásnak sem s igy az egyház abba a sulyos helyzetbe kerülhet, hogy a nagy költséggel tervezett átalakitások után a vármegyei közigazgatási bizottság a tanitói lakásokat kifogásolná.

Mindezek alapján felkéri és megbizza egyházmegyénk közgyülése az egyházmegyei látogató küldöttséget, hogy a régi tantermeket tanulmányi és egészségügyi használhatóság szempontjából alaposan vizsgálja meg s jelentését egyházmegyénk nyári közgyüléséhez terjessze be.

Felkéri egyházmegyénk közgyülése esperest arra, hogy a kisperegi egyháznak Arad vármegye közigazgatási bizottságához intézett, a tervekkel és költségvetésekkel kapcsolatos beadványát hivatalos uton beszerezni és az iratokhoz kapcsolni méltóztassék.

Végül szigoruan utasitja a kisperegi egyház presbiteriumát, annak vezetőit, lelkészt és gondnokot hogy felettes egyházi hatóságaikhoz intézett felterjesztéseikben az azokat sértő és tis teletlen kifejezésektől jövőben tartózkodni tartsák a törvény által is előirt állásukból folyó kötelességüknek.

Szondy Géza lelkész ugy a maga, mint a presbiterium nevében kijelenti, hogy a beadványban előforduló sértő tartalmu kijelentés tévedésből, szándékukon kivül csuszott be, melynek megtörténtét mélyen sajnálja. Egyházmegyénk közgyülése lelkész nyilatkozatát tudomásul veszi.

49. szám. A berekböszörményi református egyház, hogy anyagi ügyeit rendezni tudja, egyező presbiteri és egyház képviselőtestületi

határozattal uj egyházi adókulc ot állapitott meg és pedig olyformán, hogy az egyháztagok egyházi adóul fizetik állami adójuknak 30%-át és az eddig egyházi adóul fizetett személyi adót emelik 30%-kal. Az igy megállapitott adókulcs alapján már a folyó évre megcsinálták a költségelőirányzatot. Kérik egyházmegyénk közgyülését, hogy ugy az uj adókulcsot, mint a költségelőirányzatot hagyja jóvá.

Egyházmegyénk közgyülése a szabályszerüen és egyező presbiteri és egyházképviselőtestületi határozattal megállapitott adókulcsot jóváhagyja, megerősiti. Ezen uj adókulcs szerint 1916. évi január hó 1-től számitva minden adózó egyháztag fizeti egyházi adóul állami adójának 30, harminc százalékát s az eddigi személyi adójának 30, harminc százalékkal felemelt összegét. Jóváhagyja és megerősiti az uj adókules alapján összeállitott 1916. évi költségelőirányzatot Megnyugvással látja egyházmegyénk közgyülése a berekböszörményi hivek áldozatkész törekvését arra, hogy egyházuk zilált anyagi ügyeit egyszer már a rendes mederbe tereljék.

50. szám. A berekböszörményi reform. egyház harangokat csináltatott, de azok árát kifizetni nem tudta, mert a harang-alapot teljesen felhasználták az egyház közszükségleteire. Hogy a fizetés nem teljesitése miatt a pert elkerülje az egyház, egyhangu presbiteri határozat alapján elfogadta Kerekes Sándor egyháztag azon nemes ajánlatát, hogy ő harangszámla kiegyenlitésére 7% mellett hajlandó 2000 Kor. kölcsönt adni, amelyet az egyház majd az uj adókulcs alapján elérendő pénztári feleslegéből fog kifizetni. Lelkész a presbiteri határozat csatolása mellett kéri egyházmegyénk közgyülésének utólagos jóváhagyását arra, hogy a kényszeritő körülmények miatt ezen határozatnak már eleget is tett, a felajánlott kölcsönt felvette, a harangszámlát teljesen kifizette. Az egyháznak most már csak hiveivel szemben van tartozása s azok rendezése az uj adókulcs alapján nem fog nehézségekbe ütközni.

Egyházmegyénk közgyülése belátva a berekböszörményi egyház szorult helyzetét, anyagi ügyeinek rendezésére áldozatkész tettekben megnyilvánuló akaratát, a kölcsön felvételét jóváhagyja és megerősiti. Utasitja a berekböszörményi egyházat, hogy most már az uj adókulcs alapján az évi pénztári maradványokból a más célokra forditott alapokat igyekezzék helyreállitani, adóságaitól megszabadulni s a pénztári maradványok ilyen felhasználásáról minden évben

a rendes egyházi számadásokkal együtt tegyen külön jelentést egyházmegyénk számvevőszékéhez.

51. szám. Egyházkerületünk közgyülése 546—1915. számu határozatában a radnalippai missziói egyház lelkészválasztási jogosultságának igazolására és ujabb jelentéstételre hivta fel egyházmegyénket.

Esperes ur a főtiszteletü püspöki hivatal e tárgyban kelt 2150—1916. számu leiratát uyilatkozattétel céljából a radnalippai egyház lelkészéhez küldötte meg, aki 51/1916. sz. hivatalos levelében jelenti, hogy e misszióhoz tartozó hitfeleink ugy a központban, mint a szórványokban az E. T. III. t.-c. 13. §-ában foglalt adókulcs szerint vannak egyházi adóval megterhelve és hogy ezt az egyházi adóterhet állandóan viselik.

Egyházmegyénk közgyülése, tekintettel arra, hogy e misszióhoz tartozó hitfeleink az E. T. III. t.-c. 13. §-ában megállapitott egyházi adóterhet állandóan viselik, a radnalippai missziói egyház lelkészválasztási jogosultságát az E. T. II t.-c. 49. §-ának b) pontja értelmében megállapitja.

Erről a radnalippai egyházat és a főtiszteletü egyházkerületi közgyülést jegyzőkönyvi kivonaton értesiti.

52. szám. A körösszegapátii egyház presbiteriuma az 1916. évre 2479 K 40 f. fedezetlen hiánynyal záró költségelőirányzatot készitett, melyet egyházmegyénk esperese 68/1916. sz. alatt kelt intézkedésével azon utasitás mellett küldött vissza s presbiteriumnak, hogy a hiány fedezetéről vagy adóemelés, vagy ha ezt a háborus viszonyok miatt nem akarja, körülbelül 2500 K állandó kölcsön felvételéről gondoskodjék, amelynek visszafizetésére fedezetül esperes az adóhátralékok pontos beszedéséből befolyó összeget jelöli meg.

Az 1916. évi február hó 6-ik napján tartott presbiteri gyülés foglalkozott első izben esperes emlitett számu leiratával, azonban hosszabb tanácskozás után sem talált fedezetet a költségvetési hiány eltüntetésére, a gyülés eredmény nélkül oszlott szét.

A március hó 14-én tartott ujabb presbiteri gyülés 20. számu határozatában foglaltak szerint lelkész javasolta, hogy a hiányt pár évre történő rendkivüli adókivetéssel fedezze az egyház, ezzel szemben Tokay Elek presbiter azt inditványozta, hogy a 2500 K költségvetési hiány, valamint a komádii takarékpénztárnál fennálló 5000 K adósság összesen 7500 Kor. kiegyenlitésére vegyen fel az egyház ugyanennyi kölcsönt a lelkészi lak épitési segélyalapból 6 százalékos kamat mellett, melyet a háboru befejezése után többszöri rendkivüli adó kive-

tése utján fizetne vissza az egyház az épitkezési alapnak. Lelkész javaslatával szemben a presbiteri és a március 26-án tartott egyházközségi közgyülés is névszerinti szavazással a Tokay Elek inditványát fogadta el.

Kosdy János lelkész a presbyteri és egyházközsé i határozatok ellen felebbezést nyujt be egyházmegyénk közgyüléséhez, felebbezésében előadja, hogy a költségelőirányzat fedezetlen hiányát mérsékelt adóemeléssel el lehetne tüntetni, mivel Körösszegapátiban az egyházi adó kétharmadrésze még a háboru alatt is befolyt. A lelkészi lak épitésére adott 12000 K tőkesegélyből akarja a presbiterium adósságait és a hiányt is fedezni. Szerinte egyházi felettes hatóságunk kimondottan a lelkészlak felépitésére adta ezt az összeget nem pedig egyházi adósságok rendezésére, tehát ezt rendeltetésétől elvonni nem lehet és nem is szabad. Már pedig a presbiteri és egyházközségi gyülések határozatai a lelkészlak épitését e kölcsönvétellel messzire, bizonytalan időkre tolnák ki, mivel a visszafizetést többszöri adókivetés utján kivánják eszközölni. Felebbező szerint a lelkészlak ujjáépitése a háboru után halasztást nem szenvedhet s tekintet nélkül arra, hogy az épitési költségekhez a meglévő 12000 K-án felül is még 5923 K 98 f. szükséges s tekintettel arra, hogy az egyház ugy a lelkészi lak, mint az uj iskolai alapnak, az előbbinek 120, az utóbbinak 100 K-val, továbbá néhai Patóh Károly lelkész utódainak is tartozik s ezen aránylag jóval csekélyebb kötelezettségeinek sem tudott mai napig eleget tenni, igy kizárt dolognak tartja, hogy az alaptól kölcsön venni szándékolt 7500 és az épitéshez még szükséges 5923 K 98 f., együtt 13423 K 98 f-t a háboru befejezése után, a halasztást nem türő lelkészlak épitésének bizonytalan időre való kitolása nélkül az egyház visszafizetni tudná.

Felebbező csatolja a presbyterium 1915. évi október hó 24-én egyhangulag hozott 49. számu határozatát, melyszerint a presbiterium fennlevő összes adósságainak kiegyenlitésére a Kisbirtokosok Orsz. Földhitelintézetétől 65 évre kedvező kamat és törlesztési feltételek mellett 7000 K-t kiván felvenni, amelyet azonban a mai napig sem foganatositott, holott ez a kölcsön semmivel se lenne drágább a lelkészlak épitési alap kölcsönénél.

Kéri felebbező lelkész egyházmegyénk közgyülését, hogy a hivatalt presbiteri és egyházközségi gyülések határozatait hatályon kivül helyezni a presbiteriumot pedtg arra utasitani méltóztassék, hogy 1916. évi költségelőirányzatban mutatkozó hiány, valamint egyéb függő adóságainak rendezésére más jövedelmi forrás igénybevételéről gondoskodjék.

Egyházmegyénk közgyülése a körösszegapátii presbiterium 20—1916. sz., az egyházközségi gyülés 2—1916. sz.

határozatai ellen Kosdy János lelkész által beadott felebbezésnek helyt ad, ezen határozatokat hatályon kivül helyezi, minélfogva nem engedi meg, hogy az egyház 1916. évi költségelőirányzatában mutatkozó hiányt, valamint más egyéb adósságait a lelkészi lak épitésére szolgáló alapból vegye kölcsön Utasitja a presbiteriumot, hogy a költségvetési hiányt, továbbá adósságainak rendezését más jövedelmi forrás igénybevételével fedezze.

Az egyházi felettes hatóság által, a tarthatatlanná vált lelkészlak épitésére engedélyezett jelentékeny összegü — 12000 K - segélynek egyedüli célja és rendeltetése támogatni az egyházat a lelkészlak ujjáépitésében, ezen összeget céljától és rendeltetésétől akármennyi időre is elvonni, vagy épen ezzel az épités idejét bizonytalan időre kitolni határozottan ellenkeznék a segélyt adó felettes egyházi hatóság intentióival, miért is a felebbezett határozatokat, mivel azok felettes egyházi hatóságunk intézkedéseivel szemben e lentétes álláspontot fejeznek ki, hatályon kivül kellett helyezni. Azonban ez alkalommal ut sitani is kellett a presbiteriumot arra, hogy költségvetésében mutatkozó hiányt, valamint függő adósságait más jövedelmi forrás igénybevételével rendezze, amire nézve az egyházi adó emelésén kivül alkalmas megoldásul kinálkozik a kisbirtokosok Országos Földhitelintézetétől felaján ott és az egyh z által felvenni sz ndékolt hosszabb lejár tu törlesztéses kölcsön, melyet a presbiterium 9—1915. sz. határozatával ki is mondott, de amelyet mai napig sem vett igénybe.

53. szám. A feketetóti ref. egyház presbiteriuma 6—1916. számu határozatában kimondotta, hogy a lelkész évi faváltságát, 30 koronát, a lelkész személyéhez kötötten s csupá : az 1916. évre 100 (egyszáz) koronával emeli s ennek fedezésére az egyház 1916. évi költségelőirányzatában tőketörlesztésre felvett 100 K-át jelöl meg. A presbiteriumot ezen határozatának kimondásában az a cél vezette, hogy amennyire az egyház anyagi ügyei megengedik, segitsen lelkészén, akit mint minden hivatalnokot, a mai idők nehéz megélhetési viszonyai szinte elbirhatatlan teherrel sujtanak. A presbiterium határozatát 4/1916. sz. alatt magáévá tette az egyházközségi közgyülés is. Lelkész beterjesztve mindkét szabályszerüen hozott határozatot, kéri azokra egyházmegyénk közgyülésének jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel látja, hogy a

fekeietóti ref. egyház közönsége milyen megértéssel siet a mai nehéz viszonyok között lelkésze segitségére s jóváhagyja es megerősiti a feketetóti ref. egyház presbiteriumának és egyházközségi közgyűlésének azon egyező határozatát, melyszerint az 1916. évi költségelőirányzatban tőketörlesztésre felvett 100 Kor. terhére lelkésznek az 1916. évre faváltságul 100 koronával többet, összesen 130 (egyszázharminc) K-át fizet.

54. szám. A tiszá tuli reform. egyházkerület püspöke 247—1916. sz. körlevelében felhivta az egyházakat arra, hogy a háboru által az egyházakat és ezek belhivatalnokait ért károsodásról tegyenek jelentést és amennyiben ezen károkat politikai hatóság által megerősitett okmányokkal tudják igazolni, kilátásba helyezte az állam részéről az okozott káro : méltányos megtéritését.

Szathmáry István magyarremetei lelkész egy általa készitett „ gazolvány" cimü kimutatásban előadj , hogy a magyarremetei egyház a háboru miatt károsodást szenvedett, mivel az egyház tulajdonát képező malom 1914. és 1915. évi vámjövedelme, a h vek hadbavonulása és több család elköltözése miatt mintegy 18 q gabonával csökkent, aminek pénzértéke évenként 550 korona körül van. Lelkész károsodása 2 évről 7 q gabona, amelyet a vámjövedelem csökkenése miatt eddig nem kaphatott meg. Ugyancsak háboru okozta károsodása lelkésznek és az egyháznak az elköltözött 12 család után 3 koronájával számitott évi 36 korona is.

Lelkész által készitett eme kimutatás megerősitését a belényesi járás főszolgabirája megtagadta azon az alapon, mivel Biharvármegyében igy Magyarremetén is ellenséges dulás és pusztulás nem történt.

Lelkész az őt és egyházát ért károsodást ezek után egyházmegyénk közgyülésének jelenti, kéri ebben annak további intézkedését.

Egyházmegyénk közgyülése a magyarremetei egyház és annak lelkésze által bejelentett az egyházat és a lelkészt a háboru következtében ért károsodás tárgyában a további intézkedés megtételét szükségesnek nem tartja, mivel a 247—19 6. sz. püspöki körlevélben foglalt felhivás csupán azon egyházközségekre vonatkozik, amelyek a háboru okozta dulásnak és pusztitásnak voltak kitéve, Magyarremete pedig azok közé nem tartozik.

Hazánkban alig van olyan intézmény, mely a háboru okozta nyomasztó viszonyok mellett a magyarremeteihez hasonló kisebb-nagyobb károsodást nem szenvedett volna

de mindez aránytalanul csekélyebb is elenyészőbb azon áldozathoz képest, melyet magyar véreink a távol harctereken hoznak hazánk épségéért és jövő boldogságáért.

A magyarremeteihez hasonló károk megtérítését kivánni a minden oldalról legnagyobb mértékben igénybe vett államtól méltányo és igazságos dolog nem is volna.

Az egyházjövedelme kevesebbedhet, de lelkészének dijlevélileg biztositott fizetését más jövedelmi forrás igénybevételével is tartozik évről-évre pontosan kiszolgáltatni.

55. Egyházmegyei közgyülésünk ezen jegyzőkönyv hitelesitésével esperes elnöklete mellett Balog Ambrus és Hadházy Kálmán tanácsbirákat és a Nagyszalontán lakó e. m. jegyzőket bizza meg.

Miután ezzel a tárgyalásra kitüzött összes ügyek elintézést nyertek, Böszörményi Lajos esperes a nagyszalontai református egyházmegyének 1916. évi április hó 27. napjára Nagyszalontára összehivott és megtartott tavaszi közgyülését áldás- és békekivánásokkal berekesztette.

Hitelesitjük:

Böszörményi Lajos esperes. — *Balogh Ambrus* tanácsbiró. — *Hadházy Kálmán* tanácsbiró.

Tatár Balázs világi főjegyző. — *Szabó Lajos* világi aljegyző.

Az 1, 2., 3., 4., 5., 6., 7, 8., 9., 18., 32, 33., 43., 46., 55. (= 15.) számokat jegyzette: Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző;

a 24., 45., 47., 49., 50., 53. (= 6) számokat jegyzette Tatár Balázs világi főjegyző;

a 25., 26, 27., 28., 29., 30., 31., 35., 36, 40., 42., 51. (= 12.) számokat jegyzette: Perecz István lelkészi aljegyző;

a 10., 19., 20., 21., 22., 23., 34., 37., 37/a., 35., 39., 41., 48., 52., 54., 56., 57 (= 17.) számokat jegyzette: Szabó Lajos világi aljegyző;

a 11., 12, 13., 14., 15., 16., 17. (= 7.) számokat jegyzette Bottyán Pál tanügyi bizottsági előadó;

a 44. számot jegyzette Szondy Géza, a Lelkészegyesület ügyvezető elnöke;

a 44/a. számot jegyzette Debreczeni István, a Lelkészegyesület jegyzője.

Az 1—55. számoknak az illető jegyzők előadói is voltak.

56. szám. *Jegyzőkönyv* a nagyszalontai református egyházmegye rendes bíróságának mint fegyelmi bíróságnak 1916 év április hó 27-én Nagyszalontán tartott üléséről.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és dr. Szarka Sándor mint hivatalára nézve legidősebb világi tanácsbiró elnöklete alatt: Balog Ambrus, Nagy Imre, Kassay Béla, Szabó István ugyis mint előadó, tanácsbirák; Hadházy Kálmán tanácsbiró, mint ügyész, Szabó Lajos jegyző.

A fegyelmi eljárás alatt álló fél nem jelent meg.

Tárgyalás alatt van a nagyszalontai református egyházmegye közgyülésének 54/1916. sz. határozata folytán Nagy Kálmán várasfenesi tanitó ellen hivatalból megindított fegyelmi birósági ügy.

Böszörményi Lajos elnök az ülést megnyitja s miután felhivására a bíróság ellen érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem jelentett be, megállapitja, hogy az egyházmegyei rendes fegyelmi bíróság érdektelen tagjai kellő számmal vannak jelen s igy a bíróság szabályszerüen megalakult.

Elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Szabó Ist án előadó részletesen ismerteti az ügy állását. (8. sz. irat.)

Ügyész az iratokhoz 6. sz. alatt csatolt inditványát teljes egészében fentartva, itéletet kér, inditványozza, hogy a bíróság Nagy Kálmán várasfenesi tanitót az E. T. V. t.-c. 35. §. c) pontja szerinti büntetéssel sujtsa.

Elnök a tárgyalást berekeszti, zárt tanácskozás után nyilt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangulag hozott következő

itéletét:

A nagyszalontai református egyházmegye rendes bírósága mint fegyelmi bíróság Nagy Kálmán várasfenesi tanitót az egyházmegyei közgyülés által ellene elrendelt fegyelmi eljárás folytán az E. T. V. t.-c. 34 §. A. 1. pontjába ütköző fegyelmi vétségben mondja ki vétkesnek, melyet azáltal követett el, hogy a VI. t.-c. 23. §-ában reárótt kötelességét nem teljesitette, miért is az V. t.-c. 35. §. b) pontja értelmében *feddésre* itéli.

Megokolás:

Nagy Kálmán várasfenesi fitanitó tanitási eredménye ellen ugy az egyházi, mint a világi iskolalátogatóság több izben és egyformán kifogást emelt; nevezetesen a dekáni vizitáció 1914. évi jelentése szerint: „Nagy Kálmán kötelességeit elhanyagolja, növendékeit — akik

csak öt osztályba vannak sorozva — nem helyes módszerrel vezeti, minek eredménye az, hogy azok tudása minden tantárgyban gyönge, de különösen a számtanból és földrajzból elégtelen"; az 1915. évi jelentés szerint: a fiuiskola most is nagyon gyenge, a tananyag hiányosan van elvégezve s a tanitónak módszere sem helyes Az egyházmegyei közgyülés mindkét izben szigoruan utasitotta nevezett tanitót kötelességeinek hü és pontos teljesitésére, az eddigi mulasztások teljes pótlására és szorgalmasabb munkálkodásra; mégis ezen utasitások után és dacára is Nagy Kálmán sem szorgalmasabban nem tanitott, sem jobb eredményt fel nem mutatott; ugy hogy az 1915. évi nyári egyházlátogatóság alig elegendőnek minősitette tanitásának eredményét, amiért aztán az egyházmegyei közgyülés kénytelen volt ellene nagyfoku hanyagsága miatt a fegyelmi eljárást elrendelni. Sőt hogy még a fegyelmi eljárás elrendelése után sem igyekezett iskoláját rendbe hozni, legalább valamelyes szorgalmat kifejteni s a várható büntetés sulyát némileg enyhiteni, ezt bizonyitja az a körülmény, hogy a belényesi kir. tanfelügyelőségi kirendeltség vezetője már a folyó év február 22-én a Nagy Kálmán iskolájának II. osztályában igen gyenge eredményt, az I. osztályban pedig teljes eredménytelenséget tapasztalt, a haladási naplóban meg semmi bejegyzést nem talált.

Ezen nagymérvü kötelességmulasztás megállapi ása mellett nem fogadható el Nagy Kálmánnak a háboruszülte kényszerhelyzettel, a hivatott miniszteri rendelettel, a gyermekek mulasztásával s az elöljáróság erélytelenségével való védekezése, mert pl. a háboru kedvezőtlen hatásáról legfeljebb is csak 1914. vége felé lehetne szó, az ő iskolája meg már 1914. elején is rossz volt, a szülők vslószinüleg inkább nagyobb gyermekeiket vonták el az iskolától, az ő iskolájának meg éppen a legkisebb osztálya volt a leggyengébb és végre bár egyházmegyénk minden iskolája és tanitója a háborus viszonyok hatása alatt állott: mégis az övén kivül csak egy esetben merült fel hasonló eljárás szükségessége; a tanitói kar többi tagja pedig elismerésre méltóan teljesitette kötelességét.

Hogy iskolavizsgáláskor rendszerint feljönnek az olyan tanulók is, kik a tanév alatt addig alig egy párszor voltak iskolában s igen sok esetben éppen ezek szólittatnak fel: ez olyan légből kapott védekezés, hogy komoly cáfolatra nem is érdemes.

A felsorolt okok alapján Nagy Kálmánt vétkesnek nyilvánitani és büntetéssel sujtani kellett.

Az itélet kihirdetése után elnök felhivására ügyész kijelenti, hogy megnyugszik az itéletben.

Elnök elrendeli, hogy az itélet hiteles kiadmánya Nagy Kálmán várasfenesi tanitónak kézb sittessék.

Kelt mint fent.

BÖSZÖRMÉNYI LAJOS s. k.
lelkészi elnök.

Dr. SZ RKA SÁNDOR s. k.
világi elnök.

SZABÓ LAJOS s. k.
egyházm. jegyző.

57. *Jegyzőkönyv* a nagyszalontai református egyházmegye rendes bíróságának mint fegyelmi bíróságnak 1916. évi április 27-én Nagyszalontán tartott üléséről.

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és dr. Szarka Sándor mint hivatalára nézve legidősebb világi tanácsbiró elnöklete alatt: Balog Ambrus, Nagy Imre, Kassay Béla, Szabó István ugyis mint előadó, tanácsbirák, Hadházy Kálmán tanácsbiró mint ügyész, Szabó Lajos jegyző.

Erdélyi Gyula köröstárkányi tanitó, mint fegyelmi eljárás alatt álló fél jelent meg.

Tárgyalás alatt van a nagyszalontai református egyházmegye közgyülésének 54—1916. sz. határozata folytán Erdélyi Gyula köröstárkányi tanitó ellen hivatalból megindított fegyelmi bírósági ügy.

Böszörményi Lajos elnök az ülést megnyitja s miután felhivására a bíróság ellen érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem jelentett be, megállapitja, hogy az egyházmegyei rendes fegyelmi bíróság érdektelen tagjai kellő számmal vannák jelen s igy a bíróság szabályszerüen megalakult.

Elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Szabó István előadó részletesen ismerteti az ügy állását. (8. sz. irat.)

Ügyész az iratokhoz 5. sz. alatt csatolt inditványát teljes egészében fentartva, itéletet ké . inditványozza, hogy a bíróság Erdélyi Gyula köröstárkányi tanitót az E. T. V. t.-c. 35. § c) pontja szerinti büntetéssel sujtsa.

Erdélyi Gyula tanitó tekintettel a köröstárkányi rendetlen iskoláztatási viszonyokra, tekintettel továbbá huzamosabb ideig tartó betegségére: felmentését, esetleg a legenyhébb büntetés kiszabását kéri.

Elnök a tárgyalást berekeszti, zárt tanácskozás után nyilt ülésben kihirdeti a bíróság szótöbbséggel hozott következő

itéletét:

A nagyszalontai református egyházmegye rendes bírósága, mint fegyelmi bíróság Erdélyi Gyula köröstárkönyi

tanitót az egyházmegyei közgyülés által elrendelt fegyelmi eljárás folytán az E. T. V. t. c. 34. §. A) 1. pontjába ütköző fegyelmi vétségben mondja ki vétkesnek, melyet azáltal követett el, hogy a VI. t.-c. 23. §-ában reárótt kötelességet nem teljesitette, miért is az V. t.-c. 35. §. b) pontja értelmében *feddésre* itéli.

Indokolás.

Erdélyi Gyula köröstárkányi fitanitó tanitási eredménye ellen ugy a dékáni, mint a kanonika vizitáció több izben kifogást emelt, nevezetesen az 1914. évi dekáni vizitáció szerint az értelmes tanitásra nem fektet elegendő sulyt, ugyanez évi kanonika vizitáció a presbiterium előtt komolyan figyelmeztette, hogy ha a jövő tanévben jobb eredményt nem mutat fel, a fegyelmi eljárást maga vonja önmagára; az 1915 évi dékáni látogatóság bár elismeri, hogy Erdélyi Gyulára tanitótársa bevonulásával nagy teher nehezült és igen helyes módszerrel tanit, de kiemeli azt is, hogy csak az irás, olvasás, vallás és számtanból megfelelő az eredmény, a többiekből csekély, némely tárgyakat pedig nem tanitott. Az egyházmegyei közgyülés nem mulasztja el minden előfordult esetben szigoruan utasitani nevezett tanitót kötelességeinek szorgalmas és buzgó teljesitésére még a fegyelmi eljárás fenyegetésével is és mégis mindezek dacára Erdélyi Gyula nemcsak nem törekedett legalább elfogadható eredmény felmutatására, hanem még hanyatlott iskolája szinvonala; az 1915. évi nyári egyházlátogatóság szerint tanitványai semmi jelét nem adták annak, hogy velök a tanitó rendesen és rendszeresen foglalkozott volna; növendékei két év alatt végzik el az I osztályt; ezenkivül mulasztási naplót nem vezetett; az azon évi haladási napló helyett az előző tanévit mutatta fel; mit hogy elleplezzen, az első két lapot összeragasztotta; tanitási eredménye elégtelen; — azért aztán az egyházmegyei közgyülés kénytelen volt ellene nagyfoku hanyagsága és felsőbb hatósága félrevezetésének kisérlete miatt a fegyelmi eljárást elrendelni.

Ezen nagymérvü kötelességmulasztás és más szabálytalanságok megállapitása mellett nem fogadható el Erdélyi Gyulának a háborus időkkel a lelkésztől eredő akadályoztatásokkal, a mulasztási napló vezetésének állitólagos betiltásával, a haladási naplón történt ragasztás elutasitásával, maga és felesége sulyos betegségével való védekezése. Mert a háborás idők kedvezőtlen hatásáról legfelebb is csak 1914. vége fele lehetne szó, az ő iskolája ellen meg már 1914. elején és közepe táján tett méltó kifogást a dekáni, illetőleg a kanonikai vizi-

táció; a lelkész állitólagos üldözése, zavarása, hajszája és botránycsinálása ellen mindig nyitva volt előtte a jogorvoslat törvényes utja; különben pedig a lelkésznek joga és kötelessége az iskola meglátogatása s a tanitás ellenőrzése; a mulasztási napló vezetésének állitólagos, bár nem valószinü betiltását még ha igaznak vesszük is még akkor is lehetett és kellett volna az iskolába feljárókkal némi eredményt felmutatni, ugyde az eredmény elégtelen; — a haladási naplón tapasztalt összeragasztás a tanitón kivül senkinek érdekében nem állott, ez másnak a kezén meg nem fordult, különben a rendtartási naplók teljesen a tanitó kezelése, vezetése és őrizete alá vannak helyezve, tehát azokért egyedül ő a felelős; a tanitó 1914. elején volt beteg, az e miatt történt mulasztást 1915. május hónapjára már helyre kellett volna hoznia; — a háborus idők bénitó hatásának emlegetésével szemben megállapithatjuk, hogy bár egyhá megyénk minden iskolája és tanitója a háborus viszonyok hatása alatt állott, mégis e fegyelmi eseten kivül csak egy esetben merült fe hasonló eljárás szükségessége; a tanitói kar többi tagja pedig elismerésre méltóan teljesitette kötelességét.

Ezen okok alapján Erdélyi Gyulát vétkesnek nyilvánitani és büntetéssel sujtani kellett.

Sulyosabb büntetést bíróságunk azért nem alkalmazott, mert reméli Erdélyi Gyula azon igéretének beváltását, hogy a jövőben minden igyekezetével és erejével törekszik iskoláját ugy vezetni, hogy felsőbb hatósága elismerését megnyerje és megérdemelje.

Az itélet kihirdetése után elnök felhivására Erdélyi Gyula tanitó kijelenti, hogy megnyugszik az itéletben.

Ügyész is megnyugszik.

Az itélet jogerős.

Elnök az itéletet az V. t.-cikk 131. §-a értelmében végrehajtja, Erdélyi Gyula tanitót a bíróság előtt megfeddi.

Kelt mint fent.

BÖSZÖRMÉNYI LAJOS s. k.
egyházi elnök

Dr. SZARKA SÁNDOR s. k.
világi elnök.

SZABÓ LAJOS s. k.
egyházm. jegyző.

Tárgymutató.

I. Közgyülés

		Jegyző:
Esperes imádsága után:		
1.	A közgyülés megnyitása	Fogarassy B.
2.	Az egyházak világi képviselőinek igazolása	„
3.	Jelentés a távollevő tagokról	„
4.	A tárgysorozat megállapitása	„
5.	Tisza István gróf egyházmegyei gondnok üdvözlése	„
6.	Dr. Balogh Elek tanácsbiró elhalálozásának bejelentése	„
7.	Dr. Fábián Lajos tanácsbiró lemondása	„
8.	Esperes jelentese az egyházmegye állapotáról	„
9.	Esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről	„
10	Sontró ügyek	Szabó Lajos.
11—17.	Tanügyi bizottság jelentése	Bottyán P.
18	Missiói bizottság jelentése	Fogarassy B.
19.	Ujonnan választott tanitók eskütétele	Szabó Lajos.
20.	Számvevőszéki elnök inditványa az egyháztagok fuvardijának megállapitása tárgyában	Szabó Lajos.
21—22.	Az 1915. évi közalapi számadás és az 1916. évi járulékkimutatás Közalapi bizottság	Szabó Lajos.
23.	Közigazgatási pénztárnok számadása az 1915 évről	„
24.	Vass Jenő vadászi lelkész felebbezése helyettesének dijazása ellen	Tatár Balázs.
25—31.	Számvevőszék jelentése	Perecz István.
32.	Egyházkerületi képviselők megválasztása	Fogarassy B.
33.	Az egyházmegye nyugdijbizottságának megválasztása	„
34.	Nagyváradi tanitónőképző intézet 1915. évi számadása	Szabó Lajos.
35—36.	Tenkei presbiterium határozata lelkészlak épitése és az egyházfentartási alap rendezése tárgyában	Perecz István.
37—37a.	Magyarcsékei egyház anyaegyházzá nyilvánitását és a lelkészválasztás megengedését kéri	Szabó Lajos
38.	Magyarcsékei egyház lelkés lak vásárlása	„
39.	Belényessonkolyosi presbiterium lelkészlak javitásának elhalasztását kéri	„
40	Erdőhegyi presbiterium határozata az egyházfentartási alapról	Perecz István
41.	Nagyszalonta presbiterium határozata a Bondár Ferencz alapitvány tárgyában.	Szabó Lajos.
42.	A nagyszalontai presbiterium a Bonczos Mihály alapitvány alapitó leveleinek megerősitését kéri	Perecz István

	Jegyző:
43. Az O R. L E elnökének a tagdijak fizetésére vonatkozó felhivása	Fogarassy B.
44. A lelkészegyesület jelentése	Szondy Géza.
44a. A lelkés egyesület felterjes tése a természetben adott fizetések mai áron való megváltábsa tárgyáan . . .	Debreceni István.
45. A nagyszalontai egyházmegye tan tótestületének kérvénye a tanitók magánfoglalkozása tárgyában	Tatár Balázs.
46. Nagy Imre inditványa a középeurópai protestáns szövetség megalakitása tárgyában	Fogarassy B
47. Rácz Gyula inditványa az esperes fize ésének megál'apitásáról .	Tatár Balázs.
48 Kisperegi presbiterium kérvénye 32000 korona tőkesegély kiszközlése iránt	Szabó Lajos.
49. Berekböszörményi adóku'cs	Tatár Balázs.
50. Be ekböszörményi egyhá : kö csöne	„
51. Radnalippai missiói egyház lelkészválasztási jogának megállapitása	Perecz István.
52. Körösszegapátii egyház költségelőirányzata	Szabó Lajos.
53. Feketetóti lelkész failletményének megváltása . . .	Tatár Balázs.
54. Magyarremetei lelkész a háboru által okozott károsodásának megtérités ét kér	Szabó Lajos.
55 Jegyzőkönyv hitelesitésére bizottság kiküldése . . .	Fogarassy B

II. Birósági ülés.

56 Nagy Kálmán várasfenesi tanitó fegyelmi ügye . . .	Szabó Lajos.
57. Erdélyi Gyula köröstárkányi tanitó fegyelmi ügye . .	„